

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

**BIDRAG TIL
HELSINGØR BYES HISTORIE.**

I.

BIDRAG TIL HELSINGØR BYES HISTORIE

VED

FREDERIK KAAS

I.

INDSKRIFTER FRA KARMELITER-
KLOSTRETS KIRKE, KALDET ST. MARIÆ

HOTHER STEFFENSSENS FORLAG
HELSINGØR 1909

TRYKT 500 EXEMPLARER

„HELSINGØRS AVIS“ BOGTRYKKERI
(J. M. WELSCH)

LANDSARKIVET FOR SJÆLLAND
BIBLIOTEK

Denne Afhandling var oprindelig skreven
som Bidrag til „Frederiksborg Amts historiske
Samfund“s Aarbog, men kunde, grundet paa sit
Omfang, ikke optages i samme.

*Segl fra Karmeliterordenens Kloster i Helsingør,
Vor Frue Kloster kaldet.*

**Indskrift: C(OM)MVNITATIS Q(VN)VENTVS HEL-
SINGØR FR(ATRVM) ORD(INIS) B(EA)TE MARIE
DE CARMELOS.¹⁾**

I Seglet ses Kristus bærende Korset. Seglet er anvendt under Dokumenter udfærdigede af Klosteret 1482, 1518 og 1519.

¹⁾ D. v. s.: (Segl for) Klostersamfundet i Helsingør (bestaaende af) Brødre af den hellige Mariæ Karmeliterorden.

Klostrets Priors Segl.

**Indskrift. Langs Randen: S. PRIO(R)IS I(N) ØRE-
KROK FR(ATRV)M ORDINIS B(EA)TE MARIE V(IR)-
G(INIS) DE MONTE CARMELI.¹⁾ Paa Skriftbaan-
det: AVE GRACIA PLE(NA).²⁾**

I Seglet ses en Fremstilling af Bebudelsen; det findes anvendt 1482 af Klostrets Prior Godekyn, 1493 af Peder Pedersøn og 1518 —19 af Antonius Franchesøn, der begge vare Prierer.

¹⁾ D. v. s.: (Segl tilhørende) Den ærværdige Prior i Ørekrog for Brødrene af den hellige Jomfru Mariæ Karmeliterorden.

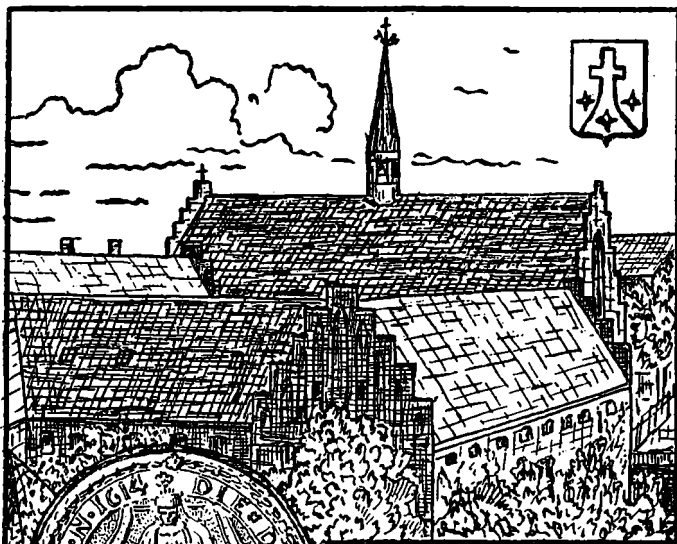
²⁾ D. v. s.: Fuld Naade.

Min afdøde Fader, Konsul ALBERT KAAS, havde i sine unge Aar oplevet Sundtoldens glimrende Slutningstid. Gærne fortalte han i Frænders og Venners Kreds sine Oplevelser og Erindringer fra svundne Dage, og vel kun faa kunde som han i malende, livfulde Skildringer gengive Fortidens Liv, Skildringer som nedskrevne sikkert vilde haft kulturhistorisk Interesse.

Hans varme Kærlighed for Fødebyen har hos mig affødt Lysten til efter Tid og Evne at yde mit Bidrag til Belysning af vor gamle Byes Historie.

Til hans Minde skal da denne lille Bog være udgiven.

Frederik Kaas.

Som Bod og Soning for Grusomheder, der under et Krigstog til Femern var udøvet mod Øens Befolkning, indkaldte Kong Erik, „Nordens Herre og

Pommerns Hertug“, i Aaret 1410 Karmeliterordenen til Danmark og grundlagde her tre Klostre. Først Klostret i Landskrona (s. A.), derefter Skjelskør og „*der mand screff MCCCC paa det XXX (1430), da stickete hand wor Frve closter i Helsingør*“.¹⁾ „*Wore elskilghe borghere oc bymen aff Örekrok*“²⁾ havde atter kunnet glæde sig ved Kongens Gunst og Bevaagenhed. Den lille By, vel kun et Fiskerleje, hvis Indbyggere, da den norske Kong Erik Præstehader i 1288 afbrændte og plyndrede den, vare flygtede til dens Fæste, det gamle Flynderborg paa

1) Christiern Pedersen. Danmarks Riges Krønike. Paris 1514.

2) af Kongens Privilegier for Byen af 1426.

Bakkerne Syd for den nuværende Stad, havde i det siden da forløbne Aarhundrede atter rejst sig og var nu i Fremgang. Det indbringende Sildefiskeri var i Opblomstring, Skibsfarten gennem Øresund tiltagende. Den i saa mange Retninger mærkelige, handelskyndige Konge saa med fremsynet Blik. hvilke store Udviklings- og Indtægtsmuligheder det blanke Sund gemte. Disse maatte fredes, værnes og udnyttes. Landskrona blev anlagt, Helsingborg Slot udvidet og omskabt til et af Rigets stærkeste. 1425 indførtes Tolden i Øresund, Flynderborg Slot nedreves og Befæstningen flyttedes til Kronborgs nuværende Plads, hvor Kroken Slot opførtes. Den 2den Juni 1426 udfærdiges Kongebrevet om den gamle Bys Nedlæggelse og Privilegierne for den nye By paa Kroken, det nuværende Helsingør: „ att the ther vpa Kroken scvle flvtte at bo oc ther en ny Købstædh bygge“¹⁾ Samtidig skal nævnes, at i Kongens Tid er St. Olai Kirke sikkert opført, 1420 grundlagdes Franciskanerklostret, St. Anna helliget (i gl. Marienlyst Slotspark), og 1441 Dominikanerklostret i Byens sydlige Del (omkring Munke- og Klostergade).

Medens Franciskaner- og Dominikanermunkenes Klosterbygninger ere forsvundne, er de hvide Karmelitermunkes Kloster bevaret til vore Dage og efter den nu tilendebagte Hovedstandsættelse ført tilbage til sin oprindelige Skikkelse. Det er fra dette Klosters Kirke de efterfølgende Indskrifter ere afskrevne og meddelte. Forinden nogle Ord om Klosteret og dets og Kirkens Skæbne gennem Tiderne.

Klosteret er en firlænget Bygning, af hvilken Kirken danner Sydfløjen; i Nordfløjen findes en mindre Sal, nu kaldet Lazarussalen, efter nogle der fundne Kalkmalerier. I Østfløjen Munkenes store Fællesstue, Konventsstuen, nu kaldet Laxmandssalen, i Vestfløjen Spise-

¹⁾ af foran nævnte Byprivilegier.

salen, Refektoriet. I Bygningens Midte Fraterhaven, omsluttet af hvælvede mod Haven aabne Buegange, mod Nord i en særlig Tilbygning, Priorens Bolig, den nuværende Præstegaard.

Som Klostret nu fremtræder med dets gamle røde Munkestensmure, Buegangene og de smukke gotiske Trappegavle, er det ikke alene det største, men ogsaa det eneste helt bevarede Klosterkomplex, Norden ejer; det hører til vore smukkeste Minder fra Katolicismens Dage, men disse ere væsentligt knyttede til det synlige Ydre. Livet indenfor Klostermurene har været Munkelivets ensformige og stille. Hvad vi kende af dets Historie, er kun lidet. Dog bør erindres, at de kendte Munke fra Reformationstiden, Poul Eliassen (Vendekaabe) og Frantz Vormordsen, her have levet og virket, og at Slutscenen i det romantiske Dyvedrama her udspilledes. Kong Christian den 2dens skønne Ungdomselskede fandt i Klosteret sin nu ukendte Grav, som Traditionen har henlagt til Klostergangens nordvestlige Hjørne.¹⁾

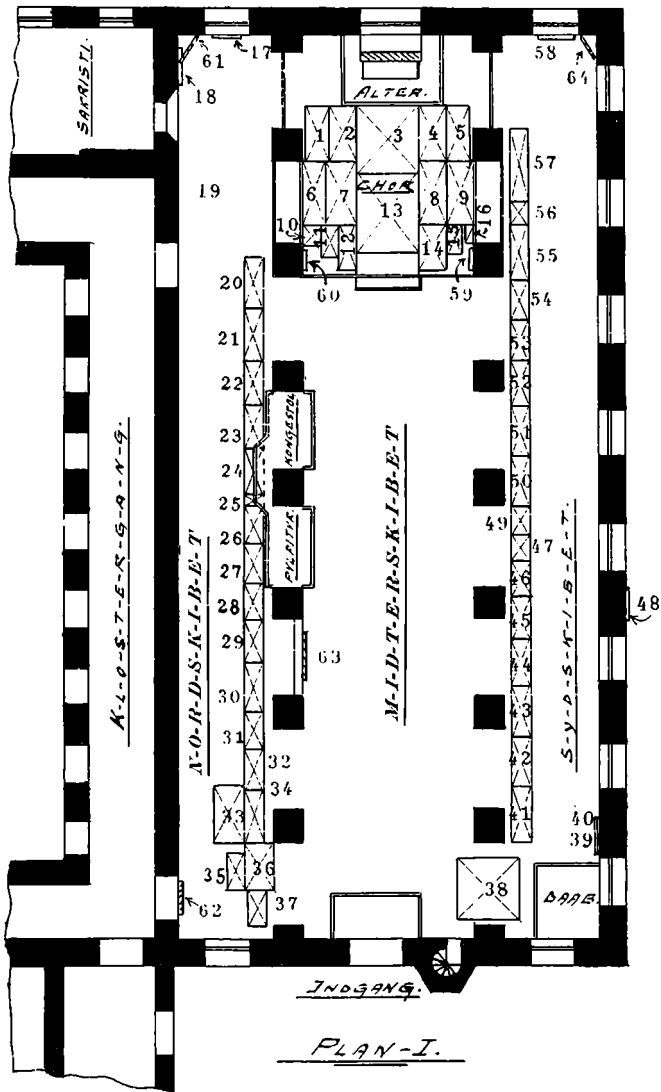
Nordfløjen er Klostrets ældste; 1447 tilbyggedes Øst- og Vestfløjene samt Kirken, men denne kan næppe have været fuldført, da Klostret kun tre Aar efter (1450) fuldstændig nedbrændte. Uden Midler til Genopførelsen rettede Munkene Henvendelse til Kongen (Christian I.) om Hjælp, der ogsaa ydedes gennem Rettighed til Almisseindsamling i Rigerne. Men denne Vej var sikkert bleven lang og besværlig, om ikke Hjælp i rig Udstrækning fra anden Side var kommen. Rigets Hofmester, Lensmanden paa Krogen Slot Poul Laxmand (Lensmand omkring 1482) skænkede tilligemed sin Hustru, Fru Inger Holgersdatter Munk (med 3 Roser i Vaabnet), 900 lybske Mark til Genopførelsen af Omgangen og Kirken. Omkring 1482 maa denne have været

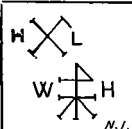
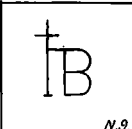
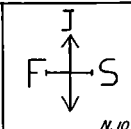
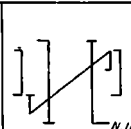
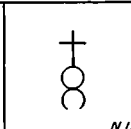
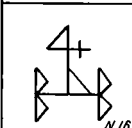
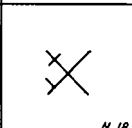
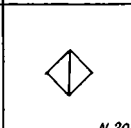
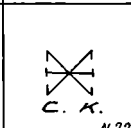
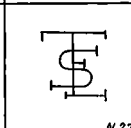
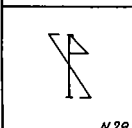
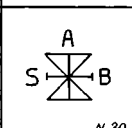
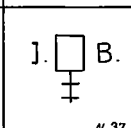
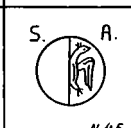
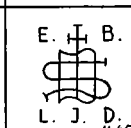
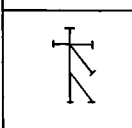
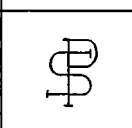
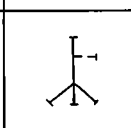
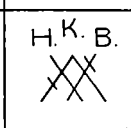
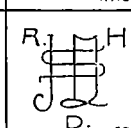
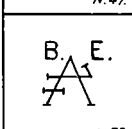
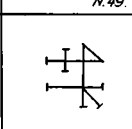
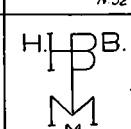
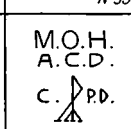
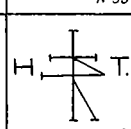
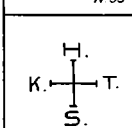
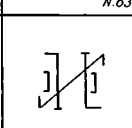
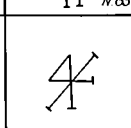
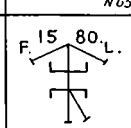
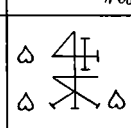
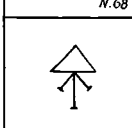
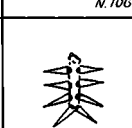
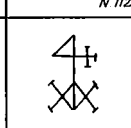
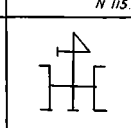
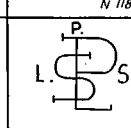
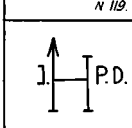
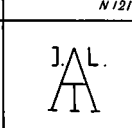
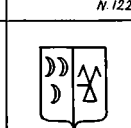
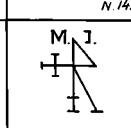
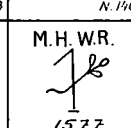
¹⁾ Den nu i Nationalmuseet værende saakaldte „Dyvekes Ligesten“ er ikke hendes, men var bestemt for Moderen, den berømte Sigbrit.

færdigbygget, thi under Hvælvingen over Alteret findes i Kalkmaleri hans fædrene og mødrene (Brahe) Vaaben samt Indskriften *Frater Godekyn*, og det med Sikkerhed vides, at denne i disse Aar var Klosters Prior. Man forstaar, at Munkene i Taknemmelighed mod dets Velgører, i 1502, efter Rigshofmesterens Mord, lod Liget nedsætte i Kirken (se Indskrift Nr. 150) og til „evig Tid“ forpligtedes til Læsning af Sjælemesser for hans Sjæls Frelse. Dog menneskelig „Evighed“ er begrænset. Reformationens friske Vindpust bortblæste Katolicisme, Munke og Messerne med dem. De hvide Munke i Helsingør kæmpede endda længst blandt Alle mod Reformationens Sejrgang. Først 1544 og 8 Aar senere end i Landets øvrige Kirker ophørte den katolske Gudstjeneste helt, og Kirken henstod tom og ubenyttet i over 32 Aar.

Kong Frederik den 2den tænkte paa at lade den nedbryde, (allerede 1541 var Klosterbygningen skænket Helsingør By til et Hospital for Fattige og Svage), men heldigvis ændredes Beslutningen til, at Kirken bestemtes til Sognekirke for den store Fremmedbefolkning (Tyskere og Hollændere), Byen den Gang husede. I Aaret 1577 overdroges Klosterkirken til den tyske Menighed og samtidig forenedes Embedet som Slotspræst paa Kronborg med Præstegærringen ved Kirken. Et nyt, fremmedartet Afsnit af dens Historie var paabegyndt.

I den gamle danske Kirke lød nu tysk Tale og Sang i næsten 300 Aar. Først 1730 indførtes dansk Gudstjeneste hver anden Søndag, fra 1819 var den tyske Prædiken indskrænket til hver fjerde Søndag, for endelig 1851 helt at ophøre. Denne lange Fremmedperiode maatte sætte sit Præg paa Kirken. Det vil af Indskrifterne ses, at kun faa kendte Mænd her har fundet Hvile. Af danske kan næppe nævnes andre end Poul Laxmand. Men ejendommeligt og betegnende for Tiden og Byen er det Totalindtryk, Indskrifterne ved Gennemlæsningen giver.

 N.1	 N.9	 N.10	 N.11	 N.12
 N.16	 N.18	 N.20	 C. K. N.22	 N.27
 N.29	 A S B N.30	 J. B. N.37	 S. A. N.45	 E. I. B. L. J. D. N.45
 N.47	 N.49	 N.52	 H. K. B. N.53	 R. J. H. D. N.53
 B. E. N.55	 N.63	 H. I. B. B. M. N.65	 M. O. H. A. C. D. C. P. D. N.65	 H. T. N.68
 K. H. T. S. N.68	 N.106	 N.112	 F. 15 80. L. N.115	 N.118
 N.119	 N.121	 N.122	 N.143	 L. P. S. N.146
 J. H. P. D. N.157	 J. A. L. N.159	 N.162	 M. J. N.169	 M. H. W. R. 1577. N.169

PLAN · II · B · O · M · A · R · K · E · R ·

Det viser den stærke Indflydelse, Valget af fremmedfødte Konger havde paa alle Forhold i det 16de og 17de Aarhundredes Danmark. Militære, Præster, Skrift og Tale var af fremmed Rod. Selv i Gravskrifterne over danske benyttes ofte fremmed Maal.

Det fremmaner for Tanken et kaleidoscopisk Billede af det internationale Liv, der rørte sig i Datidens Helsingør. Handel og Skibsfart florerede og trak mange fremmede til Huse. De ofte kostbare Epitafier og Ligsten henviser til en velhavende Tid, hvor Livet levedes lyst og muntert. „Fast den lystigste Kjøbstad i Danmark“, som den københavnske Raadstueskriver Arent Berntsen 1656 skriver. Men ogsaa om Ufreds, Pest og Krigs tunge Tider give de gamle Indskrifter Besked. Minderne for de svenske Officerer vidne herom. Skade, at kun lidet af, hvad Kirken en Gang har rummet af Erindringer i de forløbne Aarhundreder, nu er os levnet. Alle Minder fra Middelalderen ere forsvundne, Kalkmalerierne og en enkelt Ligsten (Nr. 18) undtagne. Alt hvad Kirken nu gemmer, stammer fra den tyske Periode, og endda er meget fra denne forsvundet.¹⁾ Ved Hovedistandsættelserne i 1636 og 1744 er en Mængde Ligsten, Epitafier og Mindefaner borttagne og tilintetgjorte. 1636 forsvandt en Del middelalderlige Ligsten, 1744 af Ligsten Nr. 126—161, af Epitafier Nr. 162—169 samt alle Mindefanerne, Nr. 170—191. I Tiden fra 1780 og til Nutiden er forsvundet af Ligsten Nr. 65—72 og af Epitafier Nr. 73—75.

Tilbage i Kirken er nu (her dog kun medtaget Ligsten og Epitafier samt saadant Kirkeinventar, paa hvilket Indskrifterne have personalhistorisk Interesse) af Ligsten Nr. 1—58, af Epitafier Nr. 59—64, af Malerier forestillende Kirkens Præster Nr. 76—89 samt af Kirkeinventariet Nr. 90—113. Sluttelig henvises til de i Efterskriften omtalte Begravelser Nr. 192—197 paa

¹⁾ Heraf dog i Lazarussalen opbevaret Nr. 117—125.

den Syd for Kirken liggende St. Johannes Kirkegaard, samt Begravelserne Nr. 198—208 paa Helsingør Assistentens Kirkegaard.

Kirkens Form fremgaar af den vedføjede Grundplan (se Plan Nr. I). Alle 3 Skibe ere overhængede og dekorerede med Kalkmalerier. Nordskibet smykket med Ornamentter (Blomstermotiver) og enkelte Masker. Paa Væggen over Fadderstolen i Nordskibet en Bebudelsesengel. Midterskibet dekoreret som Nordskibet samt over Alteret Christus paa Korset foruden de tidligere nævnte Vaaben. Bag Alteret danner et stærkt beskadiget Kalkmaleri, med Scener af Christi Lidelseshistorie, Kirkens oprindelige Altertavle. I Sydskibets 8 Hvælvinger er en samlet Fremstilling af Jesu Liv fra Fødslen til Korsfæstelsen. Billederne forestille¹⁾ (smlgn. Plan Nr. I): Hvælving I Jesus som Verdensdommeren omgivet af Apostlene, II Fødslen, III Fodvadskningen, IV 4 Billeder: a) Judaskysset, b) Jesus for Ypperstepræsten, c) Jesus for Herodes, d) Jesus i Getsemane, V Hudfletningen, VI Tornekroningen, VII Gangen til Golgatha samt VIII Korsfæstelsen. I Hvælving V tillige et Vaaben: i Skjoldet en Kande, paa Hjelmen 2 Paafuglefljer samt Navnet *Hans Pothorst*. Sandsynligvis har denne Mand²⁾, der var en i Kong Christian den 1stes Sold staaende Fribytter, bekostet Udsmykningen af Sydskibet. Malerierne maa altsaa stamme fra det 15de Aarhundredes sidste Halvdel.

Ligstenenes og Epitafiernes Plads i Kirken er angivet paa Plan Nr. I; de paatrykte Numre referere til Numrene ved Indskrifterne. Det bemærkes, at 1780 henlaa Nr. 55 og 57 i Koret, Nr. 11 og 42 i Nordskibet, Nr. 1, 2, 3, 4, 7, 13, 31, 36, 41, 43 og 45 i Midterskibet samt Nr. 20 i Sydskibet.

Kilderne for Indskrifterne ere, hvor intet andet er bemærket:

1) Hvælvingernes Numerorden regnet fra Kirkens Hovedindgang.

2) Om ham se Danske Magazin 5, R., 6. B.

- for Nr. 1—64 og 76—125 de i Kirken nuværende Indskrifter, der ere undersøgte paa Stedet.
- for Nr. 65—75 et Haandskrift i Rigsarkivet fra Tiden omkring 1780 (genealogisk heraldisk Selskabs Generalia in 4to Nr. 17). Haandskriftet har ved Undersøgelse vist sig at være i alt væsentligt paalideligt.
- for Nr. 126—191 efter et Haandskrift i Rigsarkivet fra Aar 1723 (gl. kgl. Samling 4. 2338). Dette Haandskrift er meget upaalideligt, hvorfor Indskrifterne kun ere gengivne i kortest mulige Uddrag.
- for Nr. 192—196 efter Boesen, Helsingør Beskrivelse. Aalborg 1757.
- for Nr. 198 efter Epitafiet paa Helsingør Kirkegaard.
- for Nr. 199—208 efter velvillig Meddelelse fra Kirkegaardens Gartner, Hr. P. Jensen.

Hvor Indskrifterne ere affattede paa Latin, ere disse oversatte paa Dansk og Oversættelserne tilføjet med anden Skrift.

Jeg skylder Hr. Dr. phil. S. P. Cortsen min bedste Tak for venlig Oversættelse af disse Indskrifter, ligesom Nationalmusæet med stor Velvilje har ydet mig værdifuld Hjælp. Af Pladshensyn ere tyske Indskrifter ikke oversatte, men ere i disse alle Substantiver for Lettelse af Læsningen skrevne med stort Bogstav. Alle originale Indskrifter samt Navne ere satte med Kursiv. De omtalte Bomærker ville under de tilsvarende Numre kunne genfindes paa Tavle Nr. II.

Oplysninger om en Del af de i det efterfølgende nævnte Personer vil kunne søges, dels i Bricka: Biografisk Lexikon, dels i Schultz: Helsingør Embeds- og Bestillingsmænd, København 1907.

Iøvrigt ere de sædvanlige Forkortelser benyttede: f. = født, † = død, bg. = begravet, gm. = gift med. Ved Evangelistmærkerne forstaas de almindeligt brugte symbolske Billeder for de 4 Evangelister. For Matthæus en Engel, for Marcus en Løve, for Lucas et Lam og for Johannes en Ørn.

Indskrifterne ere følgende:

Nr. 1. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst et „agnus dei“. ¹⁾) Herunder en Tavle. Nederst 2 Bomærker. ²⁻³⁾)

Indskrift. Paa Tavlen: *Hier liegt begraven der ehrbarn vnd vornehme Man Hyge Lytiens gebohren in de Kvn-der is gestorben den 7. Sept. Anno 1589 sin Alders 54. Jahr mit sine leve Hvsfrow Trine Jakobsdochter geboren in Ackerslott is gestorven den 5. November Anno 1597 ehr Alders 59. Jahr mit noch 3 ere Doughters Frovken, Hofken vnd Afken Hyges Doughters mit noch ere twelff Doughters Kinder sind in Got entschlafen Ao. 1592. Got geve er vnd vns Allen en fröliche Operstandinge. Amen. Langs Randen: *Ich weit dat min Erlöser left, vnd er wert mi herna⁴⁾) ovt der Erden operwecken vnd werde darna⁵⁾) mist⁶⁾) dieser min Hont⁷⁾) omegeven werden vnd werde in mine Fles⁸⁾) Got sin.**

¹⁾) Et Lam (Guds Lam). ²⁾) H(yge) L(ydiens). ³⁾) W(illem) H(ybens), smlgn. Indskrift Nr. 71. ⁴⁾) herefter. ⁵⁾) derefter. ⁶⁾) Vel Fejlskrivning for mit. ⁷⁾) Hud. ⁸⁾) c: Fleisch = Kød.

Nr. 2. Ligsten. Langs Randen et Linieornament, i Midten 2 Vaaben, henholdsvis med Bogstaverne *I. V. H.* ¹⁾) og *M. R.* ²⁾) Imellem Vaabnene Aarstallet 1667. Det ene Vaaben viser 6 liggende Kors ordnede i 3 Rækker med 3, 2 og 1 Kors i hver; det andet en Gren med 3 Blomster. Begge Vaaben bære Hjelme med resp. en væbnet Arm og 2 Vesselhorn som Hjelmtegn.

¹⁾) Toldskriver i Helsingør Isebrandt von Holten, † d. ^{21/11} 1685. ²⁾) Hans 2den Hustru Margrethe Rahden, † smst. ^{4/7} 1667. Holten skal have været 5 Gange gift.

Nr. 3. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst et Vaaben i hvis Skjold en Tværbjælke, hvorpaa en Fugl, paa Hjelmen 2 Vesselhorn, imellem hvilke sidder en Fugl.

Indskrift. I Midten: *Mon. hæ. viri nobil. ampliss. experient doct Frederici Hammerici medici Holmensis Regii qvi Altend. Misn. natvs A. MDCXXVIII denatvs Hafniae A. MDCLXXXIII hic vero cum filiolo Joh. Barthol conditvs A. MDCLXXXIV; beatam resvrrrectionem exspectat prædicatvrvs insigne illvo officivm qvod locvlo hvic condendo ex amore impendit vidva moestiss Margaretha Felhaveria hvic ipsvm secvtvra cum filiis dvobiis qvum fata volent qvae tibi qvoqvæ viam monstrabvnt ad vitam et locvlvm ad exvvias ex hac vita migratvro vale. D. v. s.: De Efterladtes Mindesmærke over den fornemme og ansete Mand, den kyndige Læge Frederik Hammerich, Læge ved den kgl. Holm (maa menes Flaadens Mandskab), som født i (Altenburg ved Meissen)? Aar 1628 (og) død i København Aar 1683, men, som begravet her tilligemed sin unge Søn Johan Barthold Aar 1684, venter paa den salige Genopstandelse for at prise den udmærkede Pligtopfyldelse, som hans højlig bedrøvede Hustru Margaritha Felhaveri med Kærlighed har ofret paa at indrette dette Hvilested; hun, som skal følge ham med sine to Sønner, naar Skæbnen vil. Den, som ogsaa skal vise dig (Læseren) Vej, naar du vandrer fra dette Liv til Livet (det evige) og det himmelske Hylster. Farvel. Langs Randen: *Meine Synden gereven mich, Gottes Gnade erfrevt mich, zwey Ding weiss ich, ein armen Synder bin ich, Gott aber ist barmhertzig, das bekenne ich, das glavbe ich, darvm mit dem offenen. Synder spreche ich: Ach Gott bis mir armen Synder gnädig vnd barmhertzig so werd ich ewig selig. Amen.**

Nr. 4. Ligsten. Uden Dekoration eller Vaaben. Indskrift: *Arend Simonsen van Devrs*¹⁾ *von Haerlem ende Erven. Ao. 1669.*

¹⁾ Stamfader til den danske Gren af den hollandske Familie v. D., af hvilken Medlemmer gennem flere Generationer have været hollandske Konsuler i Helsingør.

Nr. 5. Ligsten. Fuldstændig afslidt og uigenkendelig.

Nr. 6. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst 2 Vaaben; imellem disse et „agnus dei“. I Vaabnet til venstre, der er tværdelt, i øverste Felt en Stamme med en Gren, om hvilken en Slange snor sig, i nederste Felt en Gren med Blomster. I højre Vaaben en bøjet Arm udstrakt fra en Sky; over Armen en Stjerne, under samme 2 Stjerner. Under Vaabnene en større og to mindre Tavler.

Indskrift. Under Vaabnene: *Svb hoc monvmentum dormivat, d. v. s.: Under dette Mindesmærke sover. Paa den største Tavle: Reverendvs et clarissim. M. Thomas Lvndivs Flensbvrgo Holsatvs vir ad exemplvm pivs et religiosvs qvi postpvam regiaē qvæ Christo in arci Coronobvrgo colligitvr et hvic Ecclesiaē Germanicæ svmma fide et vivo vitæ exemplo non sine insigni emolvmento pastor docendo præfverat dvodecim annos qvæ 53 menses 3 et 5 dies. peregeat peste abiit 31. Avgvsti anno 1636, d. v. s.: Den ærværdige og berømte Magister Thomas Lund fra Flensborg i Holsten, en enestaaende from og religiøs Mand, som efter at han havde forestaaet den kgl. Menighed, som samles i Christus paa Kronborg og i den tyske Kirke i Helsingør, med største Troskab og efter sit Livs levende Exempel ikke uden udmærket Udbytte som Præst ved sin Prædiken i 12 Aar, og havde levet 53 Aar, 3 Maaneder og 5 Dage, døde af Pest den $31\frac{1}{8}$ 1636. Paa den mindre Tavle til venstre: Reverendvs Mag. Georgivs Meilandvs vir ergæ proximvm sincervs ergæ pavperes beneficvs et amirandis concionandi domis. clarvs qvi post qvam ærvmnosa fidelitate officio-pastorali in arce Coronæb. et templo hoc German. annos 14 docendo fvinctvs est annos qvæ 46 vivendo exegit animulam piam exhalavit 18. Marti anno 1651, d. v. s.: Den ærværdige Magister Georg Meiland, en Mand ærlig og oprigtig mod sin Næste, velgørende mod Fattige og berømt ved sine udmærkede Prædikener, som, efter at han med største Nidkærhed havde besørget Embedet som Præst paa Kronborg og den tyske*

Kirke i 14 Aar, og havde levet 46 Aar udaandede sin fromme Sjæl den $18\frac{1}{3}$ 1651. Paa den mindre Tavle til højre: *Hiervnter zwischen ihren zweyen Ehemännern liegt begraben die hoch ehren tvghendsahme Matrone Maria Ovwen gebohren zv Flensbvr̄g Ao. 1593 vnd nach deme sie mit ihren ersten Eheherren 20 Jahr eine mit 7 Kindern geseegnete Ehe gehabt avch mit ihren letzten Eheherrn avffs 14 Jahr vnd im Wittwen Stande avss 17 Jahr Christelich gelebet, hat Sie Got ihre Seele vnd dieser Stele ihren Körper zvr Rvhe übergeben im 74 Jahr ihres Alters vnd erwartet eine fröhliche Avferstehvng zvm ewigen Leben 1667.* Langs Randen: *Decrepiti messis qvum venerit vltima mvndi invncta vt ei alternvm carmina grata canant hoc quae svb cippo invxit mens provida rervm corpora coelesti sede aliquando locet*, d. v. s.: Naar den døende Verdens sidste Høst indtræffer, gid da Forsynet maa anbringe endelig en Gang i den himmelske Bolig de Legemer, som det har forenet under denne Ligsten, for at de i Forening kan synge det taknemmelige Sange.

Efter Fortegnelsen fra 1723 hviler: i Sakristiet hans Datter Magdalene, f. $\frac{8}{6}$ 1617, † $\frac{5}{6}$ 1618, en Søn Christian, f. $\frac{19}{10}$ 1628, † $\frac{14}{7}$ 1633; i Choret: en Datter —?—

Nr. 7. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst paa Stenen et „agnus dei“ samt 2 Dødningehoveder, forneden 2 Vaaben¹⁾, Timeglas og korslagte Dødningeben omsnoede af en Slange.

Indskrift. Paa en Tavle i Midten: *J. H. S. Alhier rvhet der ehrnveste vnd kvnsterfahrne Hr. Clavs Petersen weilandt Schreib vnd Rechenmeister hieselbst. Gebohren zv Lübeck Ao. 1590 im Herr aber sehlig entschlafen den 22. Avg. Ao. 1658 seines Alters 68 Jahr. Nebst seiner hertzlichen Havsehre der ehr vnd viel tvgenreichen Frawen Anna Jens Tochter gebohren zv Hattersleben Ao. 1600, gestorben den — Ao. 16 — Jhres Alters — Jahr. Gott erfrewere dero Seelen im ewigen Leben. Apocal²⁾ 14. V. 13. Seelig seelig sind die Todten etc. C. P. S. L.³⁾*

Langs Randen: *Of ich slaep of ick waeck altit hoer ick in min oeren staet op ghi dooden coemt ten oordel.*⁴⁾

¹⁾ utydelige. ²⁾ Johannes Aabenbaring 14. Kap. 13. V. ³⁾ C(laus) P(eder) S(en) L(übeck). ⁴⁾ Om jeg sover, om jeg vaagner, altid hører jeg i mine Øren, stat op I Døde, kommer til Dom.

Nr. 8. Ligsten. Fuldstændig udslidt og ulæselig.

Nr. 9. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne; nederst paa Stenen: til højre et Skjold, i hvilket en Fugl siddende paa en Gren, i Midten et „memento mori“¹⁾, til venstre et Skjold med Bomærke.

Indskrift. I Midten: *D. T. V. S.*²⁾ *Hermanvs Pistorivs vir pivs et bonvs religionis virtvtvm doctrinæ qve stvdiis probe excvltvs scholæ Haderslevbianæ per XI. annos rector diligentiss dein hvivs Germanicæ ecclesiae pr. IX. annos pastor fideliss. lætvs spe meliores vitæ his ærvmnis excessit XVI. Septemb. anno Chr. MDXCII aet L. qvem indolis formæqve elegantissimæ filiae Abigael tertia septimana anno aet XIV optimiq. ingenii filiolv Brvno qvinta septimana aet an. X svbseqvebantvr, d. v. s.: Herren dit Livs Frelser. Den fornemme og gode Mand Herman (Becker) Pistorius, højt uddannet ved Studier i Religion, Dyder og Lærdom, i 11 Aar en omhyggelig Rektor for Haderslev Skole, dernæst i 9 Aar en fuldtro Præst ved den tyske Kirke. Glad i Haabet om et bedre Liv forlod han denne Jammerdal den ¹⁶/₉, 1592 i sin Alders 50 Aar. Ham fulgte hans Datter Abigael, af fremragende Skønhed og Begavelse i den 3die Uge af hendes Alders 14 Aar, samt hans udmærket begavede Søn Bruno i hans Alders 10 Aar og 5 Uger. Langs Randen: *Monvmentvm hoc perpetvum vidva materqve moestiss cvm lacrvmis p. marito meritissimo liberisq. dvlciss honoris et amoris sinceri, d. v. s.:* Dette evige Minde satte den bedrøvede Enke og Moder under Taarer over sin højftfortjente Mand og sine kære Børn som Tegn paa oprigtig Ære og Kærlighed.*

¹⁾ Dødningehoved „Paamindelse om Døden“. ²⁾ D(ominus) T(uæ) V(itæ) S(alvator).

Nr. 10. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. *Diisse Sten kvmt Folker Jansen vnd siner lewen Frowwe Margrete erflich vnd Edgen. Paa Stenens Midte et Bomærke.*

Nr. 11. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Paa Stenens Midte et Bomærke.

Indskrift. Øverst: *Hier wnter licht begraffen den ersamen vnd thvgendtsamer Fraw Emmicge Jans Dochter die welcher in Herren geschlape ist de 19 May Anno 1623. Goedt voerlene ehr vnd alle Christen ein fröhlich Wpehrstanding. Under Bomærket: Diese Sten komt Jan Jansen Hoedtmacher vnd seine Erben tho.*

Nr. 12. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst i ophøjet Arbejde Christi Opstandelse, nederst 2 Vaaben. I Vaabnet til venstre et Bomærke¹⁾ med en Stjerne paa hver Side, paa Hjelmen samme Bomærke (omvendt, men uden Korset) mellem 2 Vinger. I Vaabnet til højre en Tværbjælke, paa denne 3 Fugle; over Tværbjælken 2 Kløverblade, under samme 1 Kløverblad; paa Hjelmen 1 Kløverblad mellem 2 Vinger. Paa Siderne af Vaabnene forskellige „memento mori“.

Indskrift. Midt paa Stenen: *Svb hoc saxo quiescit nobiliss. et excellent. dominvs Stephanvs Kenckel consiliar statvs regivs telon Oresvndici director graviss. qvi placide in Domino obdormivit ao. æt. LXXI officii XXXV R. S. MDCCXXXII, d. v. s.: Under denne Sten hviler den fornemme og udmærkede Herre Stephan Kenckel, Kongens Raad og værdige Styrrer af Øresundstolden, som døde rolig i Herren i hans Alders 71 Aar og hans Embedes 35 i Frelserens Aar 1732. Under Vaabnene: *Cogita mori*²⁾. Langs Randen: *Ich bin der Gott Abraham, vnd der Gott Isac etc. Exod 3.**

¹⁾ Betegnelse for Planeten Merkur (vendt om). ²⁾ ♂: vend Tanken mod Døden.

Nr. 13. Ligsten. Midt paa Stenen i ophøjet Arbejde Familien Castenschiolds Vaaben.

Indskrift. Øverst: *Apoc XIV Vers 13. Seelig sind die Todten die in Herren sterben von nun an ja der Gott spricht dass sie ruhen von Ihrer Arbeit. Hir ruhet der in dem Herren gestorbeue weiland wohlgeborner nun aber seliger, (paa højre Side): Herr, Herr Johann Lavrentz von Castenschiold¹⁾ Herr zu Knabstrvp hir in Seeland, (paa venstre Side): gebürtig avf St. Thomas Westindien d. 18. Maij Ao. MDCCV starb aber avf dessen Gvtt Knabstrvp d. 19. Jvni Ao. MDCCXLVII. Nederst paa Stenen: Gott verleyhe Ihnen vnd vns allen eine fröliche Avffferstehvng.*

¹⁾ Oprindelig J. L. Carstensen eller Carstens, af sønderjydske Æt, rig Plantageejer i Vestindien, 1745 adlet med Navnet Castenschiold; Stamfader til den nulevende Slægt C.

Nr. 14. Ligsten. Øverst en af Engle baaret Krone med Indskriften: *Apoc II corona vitæ.* Derunder følger selve Indskriften. *J. N. R. J.¹⁾ Heic jvxta Ervviaviri pl. rever. clarissimi doctissimi qve domini M. Matthiæ Felhaveri ecclesie arcis Coronob. et vrbis simvl Helsingor German antistitis qvondam solertissimi qvi anno salvtis MDCLV ætatis XLIV inter mortales viveri disiit et ad beatam immortalitatem spiritvm svvm salvatori svo Christo Jesv pie tradidit placidam sperat quietem ac resvrrrectionem olim gloriosam ejvs in officio svccessor M. Jvstvs Valentinv Steman et theolog. lic. et vtrivsqve conjvx lectissima Anna Belovia vna cvm liberis carissimis qvos heic prope altare ad monvm hvivs pedem deposvere, d. v. s.: Livets Krone Jesus fra Nasaret Jødernes Konge. Her ved Siden af den fromme og ærværdige Mand, den berømte og højlærde Herre Magister Matthias Velhaveris Levninger, — han som engang var en dygtig Forstander for Kronborg Kirke og for den tyske Kirke i Helsingør og som i Naadens Aar 1655 og i sin Alders 44 Aar ophørte med at leve blandt de Dødelige og*

fromt overgav sin Aand til sin Frelser Jesus Christus for evig Udødelighed, haabende paa en god Hvile og engang en glørværdig Opstandelse — (her) hviler hans Efterfølger i Embedet Magister Justus Valentin Steman, der var Licentiat i Theologien, tilligemed begges fortrinlige Hustru Anna Belovia med deres kære Børn, hvem man har bisat her i Nærheden af Alteret for Foden af denne Ligsten.

1) J(esus) N(azaræus) R(ex) J(udæosum).

Nr. 15. Ligsten. Fuldstændig udslidt og ulæselig.

Nr. 16. Ligsten. Uden Dekoration og Indskrift. Paa Midten et Bomærke.

Nr. 17. Ligsten, indmuret i Nordskibets Østgavl. Uden Dekoration.

Indskrift. *Neben diesen Stein rvhet der sterblichen Theil des weiland edlen vnd wohlfürnehmen Herrn Johan Friederich Meyer vierzigjahrigen Inspectevrs beym Oresvndischen Zoll welcher dreyen Koenigen in Dänemarck nach Einander trevlig vnd fleisig gedient vnd dabey avch dem hoechsten Himmels Koenig avfrichtig angehangen. In Erinnerung aber seiner Sterblichkeit ihmselft dieser Grabschrift ververtiget hat*

Hier lieg ich ohne alle Klag

Vnd Schlaf bis am den jüngensten Tag

Dann wird Christvs mein Grab entdecken

Vnd mich zvr ewigen Freud erwecken.

Gebohren in Hambvrg Ao. 1648 d. 29. Sept.

Gestorben allhier Ao. 1720 d. 26. Mart.

Seines Alters 71 Jahr 6. Mon 8 Tage

I Følge den i 1723 optagne Fortegnelse skulle endvidere følgende Personer være nedsatte i Meyers „aabne“ Begravelse: 1) Fru Justina Elliger, f. $25\frac{5}{8}$ 1634 i Schwabsted i Holsten, † i Helsingør $21\frac{3}{8}$ 1708; Datter af Lic. med. Ottmer Elliger og Margaretha Tetens. Var fra $16\frac{1}{2}$ 1664 til $7\frac{1}{6}$ 1700 3 Gange gift. 2) Fru

Dorothea Margaretha Scholten, † $\frac{2}{4}$ 1702, gift i 36 Aar med ovennævnte J. F. Meyer. 3) Christian Meyer, nedsat $\frac{19}{7}$ 1713, Søn af J. F. Meyer og 2).

Nr. 18. Ligsten. Denne, Kirkens eneste middelalderlige, har tidligere henligget i Gulvet foran Døren til Sakristiet og er nu opsat paa Muren i Nordskibet. I Hjørnerne er indhugget Evangelisternes Billeder, paa Midten et Vaabenskjold med et Bomærke. Den stærkt udslidte Munkeskrift (Minuskler) er nu ved de mange gennem Afskalning fremkomne Huller vanskelig læselig. Efter flere mislykkede Læsningsforsøg, henvendte jeg mig til Hr. Arkivar Thiset ved Rigsarkivet i København, hvem det i Forening med de Herrer Arkivsekretær, Dr. William Christensen og Arkivassistent Marquard er lykkedes at læse Indskriften.

Denne lyder: Langs Randen: *Hic iacet venerabilis Nicolavs Olavi co(n)svl q(uo)ndam hvivs opidi q(ui) o(biit) an(n)o do(mini) MCDXLVIII p(ri)ma die me(n)sis jvnii cvm, (under øverste Randlinie): uxore sva Do(ro)thea Ol . . . ot . . . obiit an(n)o d(omi)ni. D—, d. v. s.: Her hviler den ærværdige Nicolaus Olafsen, engang Raadmand i denne By, som døde i det Herrens Aar 1448 den første Dag i Juni Maaned, med sin Hustru Dorothea (mulig Olefsdatter) død i det Herrens Aar (mulig 15—, men for de sidste Tals Vedkommende er Indskriften ikke fuldført.)*

Nr. 19. Ligsten. Indmuret i Nordskibets Væg tæt ved Døren til Sakristiet. Uden Dekoration.

Indskrift. *Allhier rvhen bis zvr seligen Avferstehvng die irdischen Theile des weiland getreven Lehrers Herrn Jess Vester Biörnnsen welcher den 28sten Januarii 1737 zv Apenrade gebohren st.¹⁾ vnd in 5. Jahren als Prediger in der Citadelle Friederichshafen trat den 8ten Jvlii 1772 als Schloss vnd Garnisons Prediger bey der hiesigen St. Marien Kirche sein Amt an nach dessen getrev Verwaltung in 14*

*Jahren er in dem Herrn entschlaff den 8ten December 1786
Apo cal 14 v. 13 Selig sind die Todten etc.*

1) ist.

Nr. 20. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. Øverst: *Een govt oprecht Gemoet ghe-
dienstich voor de Vromen, der Armen trouwe Vrient heefft
hier syn Ryst becomen. Derunder: J. W. F. og et Bo-
mærke. Diese Begrebniis gehört Willem Farenhvsen¹⁾
vndt seine Kinder 1697. Langs Randen: Hier legt be-
graven den ersamen Ipo Watsis Fries is gestorven d.
XXVIII Febrvariü MDCXXVIII olt LXV Jaer.*

NB. Denne Begravelse har før tilhørt *Cornelis Först.*

1) g. m. Margrethe Johansdatter. Søn Borgmester Cort F., f. 1664, † 1724.

Nr. 21. Ligsten. Saa godt som udslidt. I Hjør-
nerne Evangelistmærkerne.

Indskrift (efter Afskriften af 1780). Paa Midten:
*Her vnder ligg. begrab. ærlig og velfornemme Md. Hans
Piper, K. M. Visiterer vdi Øresvnd, Indwoner vdi Helsingøer,
som doede d. 27. Jvlii 1654. Hervnder ligger ogsaa be-
graven hs. Hvstrv ærlig og gdfr. Qvinde Karen Gregers
Daatter, som døde d. 1. Oktober 1643. Gvd give dennem
. etc. Der under: H. P. og K. G. D. Langs
Randen: Dersom vi leve . . . etc. Rom. 14.*

1) Toldinspektør, f. i Lübeck, gift 1. G. m. Karen Gregersdatter,
† 1643, 2. G. 1644 m. Kirstine Støffling, f. i Greifswalde.

Nr. 22. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmær-
kerne. I Midten et Vaaben i hvilket et Bomærke. Paa
Vaabnet hviler en Hjelm med en Stjerne mellem to
Vinger som Hjelmtegn.

Indskrift. Omkring Vaabnet: *Gloria immortalis
labore parta.*¹⁾ Paa Tavlen: *Der Ehrenfeste vnd man-
hafte Caspar Keseberg. Köng. May. wohl betrawter Capi-
tein avf Cronebvrg ist g. sålig im Herrn entschlaffeu d.*

14. May Anno 1634. D. G. G. Langs Randen: Psal. XV. *Lehre vns bedenci dass wir sterben müssen avf dass wir klvng werden.*

1) Udødelig Ære erhvervet ved Arbejde.

Nr. 23. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. *Friderich Lütken.*¹⁾

¹⁾ f. 1698, † 1784. Kaptain i Søetaten, Kontrollør ved Øresunds Toldkammer, adlet 1780.

Nr. 24. Ligsten. I Hjørnerne 4 Rosetter. Midt paa Stenen en stor oval Tavle omgivet af en Bladkrans.

Indskrift (gengivet efter Fortegnelsen af 1780, da Stenen er meget medtaget af Slid). Paa Midten: *Hiervnter liegt begraben der weylandt achtbare vnd führenehme Bohne Senichsen.*¹⁾ *Ihre K. M. zv Denemarck vnd Norwegen bestalter norwegischer Postmeister hier in Helsingör mit seine nvn seeligen. Havs Fravwe Elisabeth Jacobs Dochter.*²⁾ *Gott verleyhe Ihr vnd vns Allen eine fröhliche Avfferstehvng am jüngsten Tag. Øverst: Mein Hoffvng zv Gott allein.*

¹⁾ f. 1649 i Helsingør, † smst. 1703. ²⁾ hans første Hustru † 1699; han g. 2. G. 1700 med Katharine Aagaard.

Nr. 25. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. *Hir vnter lieget begraben der veste vnd manhafte S.*¹⁾ *Gvstavvs Olvfsen Grasman. Ihrer Königl. May. zv Schweden wohlbestalter Condvctor welcher den 21. Novemb. Ao. 1659 im Lager vor Kopenhagen sanfft vnd seelig im Herrn eingeschlaffen seines Alters 23 Jahr. Gott verleyhe ihm am jüngsten Tage eine fröhliche Avfferstehvng.*

¹⁾ Selige.

Nr. 26. Ligsten. Indskrift. For oven: *Ich weis das mein Erlöser etc. Hiob 19.* Der under to ovale Medaillons, i den ene er det indhuggede Mærke udslidt, i den anden en Grif eller Ørn samt Aarstallet

1629. I Vaabenskjoldet, paa hvilket hviler en Hjelm, en Trane; paa Hjelmen en halv springende Hest. Midt paa Stenen: *Hiervnder lig, begraben der erbare vnd wohlgeachte Man seliger Pavl Thisen¹⁾ von Alschlo avs Holstein, ist in Gott entschlafen d. 6. Jynii Anno 1625 seines Alters 76 Jahr. Avch liegt alhier begraben die ehrbare vnd viel tygensame Fraw Katharina Peders Dochter. Langs Randen: Der Ehrbar ehrn vnd mannhafte Wolff Geiseller von Mansfeldtt.²⁾*

¹⁾ Mulig den Poul Thüssen, hvis Datter Lisbeth var gift med Toldskriver Berent Facke, † 1620. ²⁾ Har næppe noget som helst at gøre med den tyske fra Trediveaarskrigen kendte Greveslægt v. M.; vel nok i Slægt med den Jakob v. M., der $\frac{1}{3}$ 1577 blev ansat som Kongens Graver paa Frederiksborg Slot, og for der at vedligeholde Damme og Grøfter.

Nr. 27. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. Her vnder hviler ehrlig och velagt Vngkarl Terkel Erichson Brastrup, barnefødt i store Mvnchehvvs vdi Skaane. Hans Fader den ærlige actbare Mand Erich Terkildson, Kong. May. Ridefogd paa Malmøhvvs. Hans Moder d. ærlige dydige och gvdfrygtge Qvinde Martha Hans Datter och døde den s. Karl den 26. Martii 1659 23 Aar ringer 6 Dage. Gvd gifve hannem med alle tro Christene en ærefvld Opstandelse paa den yderste Dag. Och hører denne Begravelse næst Prædickestolen hans sand Arfvinger til. Nederst et Monogram. I denne Begravelse hviler Fru Johan de Rode.

Nr. 28. Ligsten. Fuldstændig udslidt, kun kan paa Midten genkendes et stort Vaabenskjold¹⁾ med to Spyddragere som Skjoldholdere. Hjelmtegn en kronet Kvindeskikkelse. Stenen maa da være anbragt over nedennævntes Hvilested.

Indskrift (efter Fortegnelsen fra 1780): *1678 d. 25. Sept. ist in Gott selig entschlaffen im Lager für Helsing-*

borg die wohlgebohrne Frav Anna Hedewig von Krackav²⁾ gebohren von dem Goltz. Tit.³⁾ 3. V. 5. Ps. 31. V. 6.

Hertil har hørt et Epitafium.

1) I dette skal efter Fortegnelsen fra 1723 have været en Sparre i lyseblaat Felt. 2) Brevet til Timoteos. 3) I den under 1) nævnte Fortegnelse kaldes hun Rockaw, f. v. der Golzen. Manden Fr. R.

Nr. 29. Ligsten. Uden Dekoration. Nederst 2 Vaabenskjolde i hvilke et Bomærke og *I. H. S. K. L. D.* Indskrift. *Adtzer Nielsen. Kiesten Lavritzdatter.*

Nr. 30. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Indskrift. I Midten: *Hir vnter lieget begraben die ehr vndt viel tvgensahme Fravwe Dynhnm Gyeljes Dochter vndt ist gestorben den 16. Jvlj Anno 1636. Der Sehele Godt gnedig se (in). Under et Bomærke: Denne Steen og Sted tilkommer B. Martino Ovwen¹⁾ og hans Arfvinger. Anno 1666. Langs Randen: *Weher Godt fürtravwet der hatt wol gebavwet ihm Himmel vnd vff Erden. Weher Godt behaget ist es besser gehastet als beklaget.**

1) B(orgmester i Helsingør) Martin Owe, f. i Flensborg, † 1674. Borgmesler fra 1661.

Nr. 31. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Indskrift. *Her vnd liger begravven ærlig og velagte Mad. Cornelis Siverson Rostad af Norge, som bode i Amsterdam og her vdi Helsingoer hensof i Herren den 8. Jvnij Anno 1645 i hans Alders Aar 36. Thi hafver hands kiere Hvstrv Maricken Thomas Datter ladet denne Sten her paalegge. Gvd gifve hannem en glædelig og ærefvld Opstandelse paa Dommedag. For neden:*
Laet lopen wie der lopen lvst
Ich leg en Slaep hier in de Rvst
Al Ander dise Aerde neer
Alst Got beliebt soo reis ich weer
 Langs Randen: *Salige ere de, som doe i Herren, thi de hvile af deres Arbeyde.*

Nr. 32. Ligsten. I Hjørnerne 4 Vindrueklaser. Paa Midten en Tavle med 2 Vaaben, hvert bærende en Hjelm. I Vaabnet til venstre 2 korslagte Hamre, Hjelm Smykke 3 Tulipaner; i Vaabnet til højre er Vaabenmærket udslidt, Hjelm Smykke en Spids mellem 2 Vesselhorn.

Indskrift. Omkring Vaabnene: *Willem Fahrenhvsen Margrethe Ennes 1670. Langs Randen: Ich weis das mein Erlöser etc.*

Smlgn. Nr. 20.

Nr. 33. Ligsten. I Hjørnerne Rosetter.

Indskrift. Paa Midten: *Vnter diesen Stein liegen begraben der ehrbahre vnd manhafte Andreas Möller welcher J. K. M. Diensten wie vnter zv sehen in 35 Jahren trew verwaltet, ist gestorben im Jahr Anno 1629 den 20. Maii seines Alters 77 Jahr imgleichen seine vielgeliebte Frav die ehrbahre vnd tygendsahme Elsebe Bvshmans ist gestorben im Jahre 1628 den 13. Janvarii Ihres Alters 85 Jahr. Zvdem avch rvhet in diesen Schlafkammer die vielgeehrte vnd tygendreiche Jvngfrav Vrsala Blasii Möllers Tochter ist gestorben Anno 1637 d. 26. Avgvstii Ihres Alters 18. Jahr. Gott vorleyhe etc. Amen. Dieser Stein gehoeret Andreas Möller Tischer avch Kön. Majestet Büchsen Meister vnd seinen Erben Anno 1619. Hier liegt begraben Baltzer Blasivs Möllers Sohn. Langs Randen: *Ich weis das mein Erlöser etc.**

Se Nr. 61.

Nr. 34. Ligsten. I Hjørnerne Evangelisterne. Øverst en Tavle, herunder et Vaaben og 2 Dødningehoveder, nederst paa Stenen et Baand med en Indskrift. Saavel Indskrifterne som Vaabnet er ganske udslidt, derimod kan af Indskriften langs Randen (sen-middelalderlige Minuskler) læses: *Anno 1582¹⁾ den 20. Jvni is gestorben vnde is de er*

¹⁾ Mulig 1562.

Nr. 35. Ligsten. Udslidt og ulæselig.

Nr. 36. Ligsten. Paa Stenen er fremstillet en Portbue, baaren af to Søjler.

Indskrift. Øverst: 1718. I Midten: *Monvmentvm Hæriditarivm Familæ Garbeniorvm.*¹⁾ Nederst: *Hodie mihi cras tibi*²⁾ samt to Skjolde med Bogstaverne *B. G.*³⁾ og *T.(?) F. L.*

NB. Begravelsen tilhørte før Didrik Berentsen.

¹⁾ Arvelig Begravelse for Familien Garben. ²⁾ I Dag mig, i Morgen dig. ³⁾ Baltzer Garben, f. 1648, † 1718, Borgmester i Helsingør 1702—18, g. m. Margrethe Farenhusen, f. 1655, † 1718.

Nr. 37. Ligsten. I Hjørnerne Evangelismærkerne. Øverst et Bomærke i et Skjold.

Indskrift. . . . *desen . . . ten . . . n . . . aven . . . mester pei nhover*¹⁾ *sin Kinder Dochters sin in den heren entslapan Anno 1602 vn noch 2 Sons sin ock sin in den Heren entslape den en Anno 1603 den 20. Maivs den ande Anno 1606 den 12. September.*

¹⁾ Skal sikkert være Knochenhover-Slagter.

Nr. 38. Ligsten. I Hjørnerne 4 Rosetter. Midt paa Stenen i en Bladkrans et udslidt Vaabenskjold med Hjelm. Paa denne Vesselhorn. I Vaabnet vistnok en væbnet Arm; under denne 3 Stjerner eller Roser.

Indskrift. Forneden paa en Tavle: *Sevplcrvm hoc est nobilissimi domini Caroli a Crackaw residentis ordinarii d(n?) ordito . . . r . . . vnitar belg et eivsdem hæredvm in qvo nobilis soror vxoris dicti domini honoratissima ac piüss Aletha Hermanni de Ens sevplta est VI septembra anno MDCXLII; d. v. s.:* Dette er den fornemme Herr Carl von Krackau og hans Arvingers Grav, som var (hollandsk Ministerresident?) . . . , i hvilken en fornem Søster til den nævnte Herres Hustru, den agtede og fromme Alatheia Hermans fra Ens blev begravet $\frac{6}{9}$, 1642. Ved Vaabnet: *c. c.* Efter Afskriften af 1780 skal føl-

gende Ord have været at læse paa Ligstenen: *Ao. 1646 d. 28. Avg. Catalina von Krackav Hollandischer Resident beerdiget worden. Alt. 79 Jahr. Da intetsomhelst Spor heraf er at opdage, maa det antages, at denne Del af Indskriften har været indhugget paa en særlig Sten.*

Nr. 39. Mindesten. Indmuret i Sydskibet ved Døbefonden. Uden Dekoration.

Indskrift. *Øresvnds Toldkammers Frieskole stifted ved Herr jvstice Raad Søren Dolmers¹⁾ Gavmildhed baade i Livet og i Døden. MDCCLXXXV.*

¹⁾ Translatør ved Øresunds Toldkammer, † ^{15/1} 1785.

Under Stenen er indsat:

Nr. 40. Mindesten. Uden Dekoration.

Indskrift. *Ovenstaaende Sten var indmvret i Øresvnds Toldkammers Friskoles Bygning til taknemmelig Erindring om Jvstice Raad Søren Dolmers Velgørenhed imod denne Stiftelse, ikke aleneste i hans Liv skienkede han en anselig Svm til samme, men og efter hans Død en tredie Del af hans efterladte Formve, hvoraf han tillige bestemte de øvrige to tredie deele til denne St. Marie Kirke og til Fattigvæsenet her i Byen. Men da i Aaret 1798 Friskolens Stiftelse derhen blev forandret, at dens optagende Børn for Fremtiden skal vdsættes til Bønder paa Landet blev dens Bygning bortsolgt og Mindestenen herhid forflyttet ved Skolens Velgørers Grav.*

Nr. 41. Ligsten. Uden Dekoration.

Indskrift. *Hier rvhet die wohledle hoch ehr vnd vietvgendreiche Frav Anna Catharina Heslinga des wohledlen Herren Capitain Hays Heslinga liebgewesene Ehe-liebste vnd des weiland wohledlen vnd wohlweisen Herrn Martin Bahrs wohlverdienter Bvrgemeisters in Glückstadt eheleibliche Tochter ist geboren in Glückstadt Anno MDCXLIV den X. Septembr. vnd allhie in Helsingør Ao. MDCLXXVIII den XVII Avgvsti sanfft vnd seelig in dem Herrn ent-*

schlaffen Ihres Alters XXXIII Jahr XI Monath. Gott verleyhe dem Körper in der Erden eine sanffte Rvhe vnd am jüngsten Tage eine fröliche Avfferstehvng zvm ewigen Leben. 2. Tim. IV. Cap. V. 7—8.

Herefter følger i tysk Gengivelse de nævnte Vers af det 2det Brev til Timoteos.

Nr. 42. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst et Vaabenskjold med 2 Engle som Skjoldholdere. Paa Midten en Tavle, nederst et Skjold.

Indskrift (meget udslidt, afskrevet efter Fortegnelsen fra 1780). Paa Tavlen: *Hier licht begraben d. ehrenfeste achtbahre vnd man haffte Capitain Clavs Povlsen welcher in den Herrn entschlaffen is d. 28. Maii 1617. Noch liggen hir vnder begraben sine 2 Dochters Clasken Clavs D. vnde Geske Clavs D. Claske entschlap 1615 vnde Geske entschlapen 1619. Langs Randen: Ik weth dat min Erlöser lewet etc.*

Øverste Vaaben, paa hvilket en Hjelm uden Hjelm-smykke, er ganske udslidt. I det nederste Skjold er Bomærket bortslidt, her er indhugget Bogstaverne C. P. og A. (. .) D.

Nr. 43. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Paa Midten en stor oval Medaillon.

Indskrift. *Rvh vnd Schlaf Kammer vor Heinrich Schnell Pfeill vnd seine Erben MDCXCII.*

Nr. 44. Ligsten. Udslidt og ulæselig.

Nr. 45. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst Fremstilling af et sovende Barn støttende Albuen mod et Dødningehoved og holdende et Timeglas i den anden Haand. I Midten en Tavle. Nederst 2 Vaabenskjolde med Vaaben og Bomærke.

Indskrift. Paa Tavlen: *Hirvnder liget begraben ehrlich avch wohlgeachter Man Seger Albersen¹⁾ Byrger*

vn Einwohner in Helsingör gebohren zv Emden welcher ist gestorben den — Anno — seines Alters — Jahr mit seinen beyden Havsfraven erliche vnd dvgendsahme Frav Else Berrens welge ist gestorben d. 25. Octobr Ano 1646 ihres Alters 67 Jahr avch ehrlich vnd tvgendsahme Frav Liesebet Jaspers Dochter welge ist gestorben d. — Anno — ihres Alters — Jahr. Gott verleyhe etc. Langs Randen som Nr. 1: Jobs Bog 19. kap.

1) Købmand.

Nr. 46. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Indskrift. I Midten: *Hiervnter hat für sich seine selige Ehefrav Christina Rasmvstochter welche den XIX Jvnij Anno MDCXCIII Ihres LIX Jahr II Monath III Wochen sehlich im Herren entschlaffen vn für seine Erben ein Rvhekammerlein ververtigen lassen. Bendix Hansen¹⁾ Anno MDCXCIII. Nederst: Hier liegt in stiller Rvh was von der Erd gekommen vnd nach des Höchsten Schlvss mvs die Verwesvng sehn. Kein Mensch stör diese Rvh denn einst mit allen Frommen. Was hier ist eingesenkt wird frölich avferstehn. Langs Randen som Nr. 41: 2. Thim. IV. Kap., V. 7—8.*

Hertil smlgn. Nr. 48.

1) Købmand.

Nr. 47. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Indskriften foroven, midt paa Stenen et Skjold med Bomærke.

Indskrift. *Ollvf Jacobsen Lange 1616.*

Nr. 48. En udhugget Sten over en tilgitret Kælderluge, der fører til Ligrummet. Stenen er indmuret udvendig paa Kirkens Sydmur.

Indskrift. *Dies mein Havs in der Erden
Las nicht entfremdet werden*

*Las mich darein rvhen fein
Gott wird der Belohner sein.
1693. B. H. S.¹⁾*

Se endvidere Nr. 170.

¹⁾ B.(endix) H.(an) S.(en).

Nr. 49. Ligsten. I Hjørnerne Evangelisterne. Indskrift. Paa Midten: Næsten ulæselig, med Sikkerhed kan kun læses *L P B* og *T A D* omkring et Bomærke, forneden 165(0?).¹⁾ Langs Randen vistnok et Skriftsted af Jobs Bog.

¹⁾ Efter Fortegnelsen af 1780 skal Aaret være 1656.

Nr. 50. Ligsten. Dekoration ganske som Nr. 52. Indskrift (næsten udslidt, afskrevet efter Fortegnelsen fra 1780). Paa Tavlen: *Hier liegt begraben der ehrbare vnd vornehme Man Willem Hybens gebohren to Maastricht gestorben d. 10. Jvlii 1628 seines Alters 94 Jahr mit sin lewe tygendtsahme Hvystrvwe Dvyffken Hygens Tochter gebohr. tho Amsterdam gestorben d. 21. Jan. 1641 gelebt in der Ehestand mit malkander 43 Jahr tho sammen gehaft 13 Kindern ther liefde van ere Olders vnd ere lewe Man vnd Kindern heff se dit allhier machen laten 1643. Dvyken Hygens Tochter. Nederst med anden Skrift: C. Mayer¹⁾ 1740. Langs Randen som Nr. 7.*

Smlgn. Nr. 63.

¹⁾ Barber.

Nr. 51. Ligsten. Udslidt og ulæselig.

Nr. 52. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst et „agnus dei“ med et stiliseret „Kundskabens Træ med Slangen“ paa hver Side. Paa Midten en Tavle med Indskriften. Nederst paa venstre Side et Timeglas, i Midten en rund Medaillon med Bomærke, til højre Dødningeben overkors.

Indskrift. Paa Tavlen (næsten udslidt, afskrevet

efter Fortegnelsen fra 1780): *Hier liegt begraben der ehrbare vnd wohlgeachte Johan Petersen Gosin in Gott (in) dem Herrn entslapan d. 5. Avg. Ao. — mit seiner eheligen Fraven Barbara Henrichsdochter die och in Gott entschlaffen (ist) d. 23. Avg. Ao. 1602 gebohren in Amsterdam — Gott vorleene . . . etc. Langs Randen: Ich weth dat min Erlöser levet . . . etc.*

Nr. 53. Ligsten. Indskrift. Øverst paa Stenen (næsten udslidt, afskrevet efter Fortegnelsen fra 1780): *Allhier liegt begr. der ehrbare wohlgeachte Herman Clavsen Becker¹⁾ welcher (ist) gestorben 1641 d. 28. Avgvst. Gott verleyhe ihm eine fröliche Avfferstehvng zvm ewigen Leben. Derunder to Vaabenskjolde med Bomærker.*

¹⁾ Ikke Becken. Vel nok i Slægt med Sognepræst Herman Becker Pistorius. Se Nr. 9.

Nr. 54. Ligsten. I Hjørnerne Evangelisterne. Indskrift. Midt paa Stenen: *Diser Stein vnd Begefnes horet M. Mogens Mogensen Mavr Meister mit sein libe Frav Chirstina Tors Dochter. Swissken Himmel vnd er dich hmmsk. Gnade ntes Anno . . . — Alhir licht begraben Engel Barchmans den Anno 1622 den 10. Detsember seligen in Godt dem Herren entslafen. Godt vorlene er vnd Alle Christ gelobigten eine froilige Avfferstevng. Langs Randen: Ich gelebbe Vergebvng der Svnden avffe stehvn des Fleisches vnd ein ewiges Leben.*

Nr. 55. Ligsten. Indskrift. Øverst: *Dn. Hermannii Malthani Salzenavi Lippicæ post donatam genti German. Frederici II etc. regis mvnificentia et sacrosancto cvltvi dicatam hanc ecclesiam pastoris primi fideliss. ad tvbæ clangorem l. t.¹⁾ ossib consecrat.* Herunder et Skjold med „memento mori“, Bomærke samt Bogstaverne B. E. Nederst: *Tota vita dies vnvs. Docvit ann. VIII., ob. MDLXXXIII ætat XLVI.* Langs Randen: *Anna Hessa vidva monvmentvm hoc conjvgalis amoris*

ergo marito pientiss et sibi p. qvæ qv. ann. MD—.
 D. v. s.: Øverst:²⁾ Her hviler, indtil Basunen lyder, de gravlagte Rester af Herr Hermann Malthan fra Salzenau i Lippe, som var den første tro Præst, efterat denne Kirke ved Kong Frederik den 2dens Gavnildhed var blevet skænket til det tyske Folk og indviet til højhellig Gudstjeneste. Nederst: Hele Livet er kun en Dag. Lærte (Præst) i 8 Aar, død 1583, 46 Aar gl. Langs Randen: Enken Anna Hessa indviede dette Minde om ægteskabelig Kærlighed til sin fromme Mand og til sig selv Aar 15—.

¹⁾ I(oco) t(raditis). ²⁾ Øverste Stykke er velvilligst oversat af Hr. Rektor, Dr. phil. Karl Hude.

Nr. 56. Ligsten. For neden et Timeglas.

Indskrift. *Her vnder hiller Christian Harbo, Borger og Fergemann og hans Hvstrv Inger Christians. Anno 1753.*

Nr. 57. Ligsten. Paa Stenen er udhugget en Portal, over denne en basunblæsende Engel, i dens Midte en Tavle. Forneden et Skjold, hvis Ornamentering er fuldstændig udslidt.

Indskrift. Paa Buen: *Mortem vt nunquam timeas semper cogita.* Paa Tavlen: *Monvmentvm haered. familie Gyntherianae,* d. v. s.: Tænk altid paa Døden, at du aldrig skal frygte den. Familien Gynthers Arvegravsted.

Efter Fortegnelsen af 1723 skulle følgende være nedsatte i denne Begravelse: 1) Andreas G., Øresundstolddirektør, f. 1635, † 1698. 2) Fru Magdalene Margrethe G., † 1687, hans Hustru; 3) Ulrik Frederik G., f. 1671, † 1718. 4) Translatør G., † 1722.

Nr. 58. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Paa Stenen ses i fuld nat. Størrelse udhugget en harniskklædt Mand. Ved hans venstre Fod et Skjold med et udslidt Bomærke.

Indskrift. Paa Skjoldet: *Werllt wie dv wild Gott ist mein Schild.* Langs Randen: *Her vnder ligger begrave erlig og velagt Karl salig Peder Pedersen¹⁾, som var Kong. May. Foder Marskalck, som blef ihielskvd af sin Wven vden for Helsingör den 20. Martii Anno 1616. Gvd gifve hannem medt alle thro Christne en ærefvld Opstandelsse. Amen.*

1) Ligger begravet under Sydskebets andet Vindue fra Alteret.

Nr. 59. Epitafium. En støbt Messingtavle i sort Ramme. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Øverst *J. H. S.*,¹⁾ herunder *H. K.*²⁾ samt Billeder af en Klokke og en Kanon, til venstre et Dødningehoved, til højre et Timeglas og Bogstaverne *M. M.*³⁾ Herunder paa en Tavle Indskriften: *Hir ligt begraben der erbar. kvnstreich vnd wolgeachten Meister Hans Kemer Jhr K. M. gewehsener Stück- vnd Klokken Geisser avf J. K. M. Gis Havs ist in dem Heren entschlafen den 7. Novem. zwisken 9. vnd 10. 1636, seine liebe Havsfrawe die ehrbar vnd dvghentsame Frawe Christina Heinerichs Tochter ist in dem Heren entschlafen den 11. Novembr. 1638.* Langs Randen: *Ich weis das mein Erlöser etc.*

Til dette Epitafium har hørt en Ligsten med en omtrent ligelydende Indskrift. Begravelsens rette Plads er vistnok i Chorets modsatte Side.

1) J(esus) H(ominum) S(alvator), Ϸ: J. Menneskenes Frelser.

2) H(ans) K(emer). 3) M(emento) M(ori), Ϸ: Erindring om Døden.

Nr. 60. Epitafium. Udført af Bly. I Midten en Tavle, paa hvilken hviler to hjelmsmykkede kronede Vaaben. I Vaabnet til venstre, der bærer 5 Paafuglefjer som Hjelmsmykke, en Halvmaane; i Vaabnet til højre, der er uden Hjelmsmykke, et grønt Træ. Under Tavlen en mindre Plade. Tavle og Vaaben ere anbragte paa et Drapperi.

Indskrift. Paa Tavlen: *Allhier erwartet eine fröliche Avfferstehng der weyland hochwohlgebohrne Herr*

Hans Erasmvs von der Pforte gebohren in Sachsen avf dem Ritter Gvttte Pinnewitz 1646 den 14. Octobris. Kamm in Dennemarck 1662 vnd nachdem er drey grosen Königen als Friderico 3, Christiano 5 vnd Frederico 4 vom Pagen Stande vnd Pigve an bis zvm General Major zv Fvs vnd Commandanten avf Cronenbvrg avch Ober Inspectevr der Fortification in Dennemark an die 49 Jahr getrevlich gedienet vnd Anno 1863 sich mit der wohlgebohrnen Frav Sophia gebohrne Wissingen verheyrathet avch darinne 3 Söhne vnd 7 Töchter gezeiget entschieff er seelig in Herrn avf Cronnenbvrg den 4. May Anno 1710. Paa Pladen: Adel, Ehr vnd Redligkeit die liegen hier begraben, Mein Leser wünsche dir dergleich Grab zv haben.

Graven er ved Alterets Nordside. Ligstenen har været uden Indskrift.

Nr. 61. Epitafium. Af Træ, malet og forgyldt. Øverst i udskaaet Arbejde Christi Opstandelse, i Midten ét Maleri, Nedlæggelsen i Graven, underst et Maleri af en Kvinde med to Mænd. Paa Siderne Søjler.

Indskrift. Paa Søjlernes Fodstykker: *M. Hans Reiman, Ananias Kravse og Vrsvla Hans Tochter. Anno 1638.* I Midten: *Mein Vortraven vnd Hoffnvng zv Gott allein.*

Nr. 62. Epitafium. (Smlgn. Nr. 33.) Af udskaaet, malet og forgyldt Træ. Øverst et Maleri, Christi Himmelfart; i Midten Christus paa Korset i Maleri, nederst et Maleri med tre Mænd og tre Kvinder. Paa Siderne to Vaaben. Til venstre: i Vaabenskjoldet to Fisk svømmende over to Halvmaaner, paa Hjelmen en Kugle med to Vinger; til højre et Krabbe Vaaben med Tværbjælken. Nederst en Tavle.

Indskrift. *Dieses Epitaphium hat der ehrevester achtbar vnd kvnstreicher M. Blasivs Möller Chirvrgus in Copenhage benebenst seiner geliebten Fraven die edle vnd wohlgebohrne Fr. Ellen Krabbe seinen allhier in Gott*

rvhenden lieben Eltern vnd zweien Kindern zum Gedächtnis avfrichten lassen. Der ehrbahre vnd manhaffte Andreas Möller Discher vnd Ihr Kön. Mai. in die 35 Jahr gewesener Büchsenmeister avf Kronenborg ist gestorben den 20. Mai 1629 seines Alters 77 Jahr. Die ehr- vnd tygendsahme Frawe Elseb. Bvschmans gestorben den 13. Janvar Anno 1628 ihres Alters 85 Jahr. Die ehr- vnd viel tygendreiche Jvngfrav Vrsvla Blasii Möllers T. gestorben den 25. Avg. 1637 ihres Alters 18 Jahr. Der gottseelige Knabe Baltzer Blasii Möllers Sohn gestorben den 16. Jvl. Ao. 1619 seines Alters 10. Jahr. Nederst: O Herr gib frölich avfvstehnd vnd zv der ewign Frevden gehn. 1637.

Nr. 63. Epitafium. Af Alabast. Delvis forgyldt. Øverst Aarstallet 1634. Derunder paa en Tavle *J. H. S.¹⁾ D. O. M. S.²⁾* (samme Indskrift som paa Tavlen paa Ligsten Nr. 1) *Soli deo gloria.³⁾* I Midten et Maleri forestillende Christi Nedlæggelse i Graven samt derunder Billede af et Ægtepar med dens 2 Sønner og 3 Døtre. Derunder atter et Maleri, hvorpaa er afbildet 4 Mænd og 4 Kvinder. Over disse svæver en Engel bærende et Billede, hvorpaa 6 Barneansigter; foran disse et lille Barn i Ligtøj. Herunder følgende Indskrift: *Hier liegt begraben der ehrbare vnd vornehme Man Willem Hybens gebohren tho Mastricht gestorben d. 10. Jvli 1628 seines Alters 94 Jahr mit sin lieve Dvyfken Hygens Dochter gebohren tho Amsterdam gestorben d. 21. Jan. 1641 gelebet in der Ehestand mit mankander 43 Jahr thosamen gehaft 13 Kinder ther liefde van ere Olders och ere lewe Man vnd Kindern hawd se dit allhier maken laten. Gott gewe er vnd vns allen en frölich Vperstandning. Amen. Ao. 1634. Dyfken Hygens Dochter.*

NB. Det bemærkes, at ovenstaaende Afskrift i det væsentlige er taget fra Fortegnelsen af 1780, da Epitafiet er meget højt hængende og vanskeligt tilgængeligt. Smlgn. Nr. 1 og 50.

Bagpaa Epitafiet er følgende Indskrift, fordelt paa 3 Tavler.

a) Et Vers. Ps. 50.

b) *Habe ich Dyffchen Hyges Tochter diss ? . . . das Epitaphium vass avff der Ander seite segeheth lassen machen vnd vnterdess Steine vor den Epitaphium avff der ander Seite ligt begraben mein libes salliges Mann Willem Hybens mit sein vndt meinen lieben 13 Kindern. Willem (Bomærke) Hybens.*

c) *Vnd avch mein liebes s. Vatter Hyge Litches mit meinen lieben S. Mvtter Thrine Jacobs Tochter mit ihren 5 Kindern. Gott gebe etc.*

Düffchen Hygens Tochter.

1) J(esus) H(ominum) S(alvator). 2) D(ominus) O(mnium) M(ortuorum) S(alvator). 3) Gud alene Æren.

Nr. 64. Epitafium. Udskaaret i Træ, malet og forgyldt. Øverst et Maleri forestillende Christi Opstandelse. I Midten Korset, foran hvilket et Ægtepar knæler med deres 3 Børn. Ved Korsets Fod ligger et lille Barn i Ligstøj.

Indskrift. Over Billedet: *Vita mihi Christvs mors mihi dvlce lvcvrm. Philipi C., d. v. s.: Christus er mit Liv, Døden for mig en kærkommen Fordel. Under Billedet: Memoriae ergo vir pietate et virtute ornatvs Henricus Homeister Bravnschwicensis cvm conjvge sva dilecta hoc epitaphium exstrvi cvravit anno 1623. For neden: H. H. og J. H. D. D. v. s.: Som et Minde(værk) lod den med Fromhed og Dyd udstyrede Mand Henrik Homeister fra Brunsvig i Forening med sin elskede Hustru dette Epitafium opsætte Aar 1623. H(ans) H(omeister) J(—?—) H(—?—) D(atter).*

Nr. 65. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Stenen findes nu i Lazarussalen; knækket, nederste Stykke mangler.

Indskrift. Øverst: *Anno 1632 den 29. Decembr. ist*

der ehrbahre vndt konstreiche Meister Hennick Brackman ihrer königlichen Mayestät Torn Blaser seelig in Godt den Herrn endtschlafen. Seiner Seelen Gott ge gnedig si. Herunder et Bomærke. Nederst: Diesen Sten heft Katha docht. be Langs Randen: Ick aber will schaven dein Antlitz in Gerechtigkeit ick wenn ick erwache nach deinem Bilde. Psalm. 17.

Nr. 66. Ligsten. I Hjørnerne Evangelistmærkerne. Indskrift: *Her ligger begravidt erlig og gvd Frygtig Pige Anne Caspersdatter, som salig hensoet wdi Herren d. 17. Jvlii Anno 1619. Gvd gifve hinder den glaedelig Opstandelse. Hendes Alder var 15 Aar. Herunder et Bomærke.*

Nr. 67. Ligsten. Indskrift: *Diese Steen vnd Stede gehöret Jochim Holst Scipper van Lübeck vnd sine Erwen. Is begravet 1640 d. 13. Maj. Der Seelen Gott Gnade.*

Nr. 68. Ligsten. Indskrift: *Hier liegt begraben der ehrbahre vnd wohlgeachte Man s.¹⁾ Harmen Timessen welcher starb d. 10 Xbr.²⁾ 1644. Herunder 2 Bomærker. Nederst: Ao. 1644 d. 10. Xbr.²⁾ Gott vorleyhe etc.*

1) S(alig). 2) Oktober.

Nr. 69. Ligsten. Indskrift: *Capitain Jacob de Wadt is d. 19. Novemb. 1671 hirvnd. begraben. Antonii Proons von Rotterdam is d. 13. Octob. allhiervnter begraben 1687.*

Nr. 70. Ligsten. Indskrift: *Hir licht begraben der ehrbahre vnd wohlgeachte Erdtman Zimmerman die welche im Herren entschlaffen ist den 20. Sept. 1620 im 55 Jahr seines Alters vnd avch seine Tochter Trvde Erdtmans die gestorben ist avf Weynachten Abend 1624 im 20 Jahr ihrem Alters. Herunder: Locvs cvi concreditae exviae b. Joh. Eric Oldenbvrg.¹⁾ medic. doct. anno 1679 die*

30 Martii, d. v. s.: Til dette Sted er den 30. Marts 1679 overgivet Resterne af den salige (beatus) Doktor i Medicinen Johan Erik Oldenburg. Langs Randen som Nr. 1. Jobs Bog 19. Kap.

1) Johan Erik Oldenburg, Læge, † ^{30/3} 1679.

Nr. 71. Ligsten. Øverst Fremstilling af Christi Himmelfart, derunder en Tavle.

Indskrift. Paa Tavlen ulæselig Langs Randen:

Hin geht die Zeit

Her komt der Todt

O Mensch

. vnd fürchte Gott.

Nr. 72. Ligsten. Indskrift: *Conditorivm Familiae Bramianæ*¹⁾ et *Bögwadianæ*²⁾ MDCLXXIV, d. v. s.: Gravsted for Familierne Braem og Bögvad 1674.

1) Mange Embedsmænd (Borgmestre, Raadmænd) i Helsingør have tilhørt Slægten Braem. 2) Toldskriver i Helsingør Anders Nielsen B., † 1687, og hans Fader Borgmester B.

Nr. 73. Epitafium. Af udskaaret Træ. Øverst et Maleri forestillende Christi Opstandelse; herover et Skriftsted, Joh. XI. I Midten Billede af et Ægtepar, foran et lille Barn i Ligtøj; i Baggrunden Christus paa Korset. Over Billedet: *Für wahr er trvg vnsere Krankheit*, under samme: *Vnd lvd avf sich vnsere Schmetzen*.

Nr. 74. Epitafium. En firkantet Tavle i Ramme. Paa Tavlen et Vaaben samt Indskriften: *Der edle veste vnd wohlmanhaffte Herr Matthias Heinrichs Kytsh. I Kön. May. bestalter Condvctevr avf der Vestvng Cronenbvrg ist gebahren zv Lävtnitz in der Lavsnitz 1630 d. 2. Avg. ist seelig gestorben hier in Helsingör 1701 d. 31. Martii seines Alters 71 Jahr vnd 8 Monahte. D. S. G. G.¹⁾*

Nach langer Arbeit bin ich kommen

Zv der erwünschten ewgen Rvh.

Die Seele hat Gott zv sich genommen

Den Leib dekket diese Erde zv.

Til Epitafiet har hørt en Ligsten, under hvilken tillige var nedlagt hans Hustru *Methe Maria Bormanin*, bg. $27/3$ 1703. Hun blev myrdet $18/3$ s. A. og blev „funden i sin egen Seng med 8 Saar i Halsen og Ansigtet. Hendes Sølv- og Guldtoj blev bortstjaalet, men blev nogle Dage efter fundet under en Ligsten paa St. Olai Kirkegaard.“

¹⁾ D(er) S(eele) G(ott) G(nädig).

Nr. 75. Epitafium. Har været ophængt i Klostergangen paa Kirkens Nordmur. Var udført af Jernblik. I Midten et Maleri forestillende Christi Opstandelse; derunder et Billede af en Mand med sine 2 Hustruer samt 5 Sønner og 4 Døtre. Saavel over som under disse Billeder fandtes en Tavle.

Indskrift. Paa den øverste Tavle:

Allhie lieg ich vnd mvss verwesen

Der ich ein Sünder bin gewesen.

Demnoch hvff ich ein ewiges Leben

Welches nvr Christvs mein Herr wird geben.

Paa Tavlen forneden: *Dieses Epitaphium habe ich mir meinen beiden Havsfraven vnd Kindern zv einen christlichem Gedächtnis machen lassen Meine erste selige Havsfrav Sophia Berends Tochter mit der habe ich gezevget 5 Söhne vnd 3 Dochter ist im Herren entschlaffen Anno 1624 d. 2. December ihres Alters 29 Jahr. Mit meiner andern Havs Fraven Marren Anders Dochter habe ich gezevget 2 Söhne ist gestorben —. Gott verleyhe vns etc. Casper Fincke von Schazler Kön. May. Hammerschmidt vnd Kleinschmidt.*

Nr. 76. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *Dn. Hermannvs Malthani Salzenarivs Lippiae annos octo pastor regivs et quidem primvs qvi mortuus est anno 1583. Docvit ecclesiam Coronæbvrgensem et Helsingorencem hanc Germanicam. Svmtibvs Mariæ Frostes ex avnncvlo neptis, d. v. s.: Herr Herman Malthan fra Zal-*

zenau i Lippe, i 8 Aar første Hofpræst, som døde i Aaret 1583. Han lærte i Kronborg- og i den tyske Kirke i Helsingør. Paa hans Sønnedatter Marie Frosis Bekostning. Smlgn. Nr. 55.

Nr. 77. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *M. Hermannvs Pistorivs Torpensis Westphalvs pastor regivs isqve annos 9 qvi obiit 1592 verbvm dei prædicavit ecclesiae avlicae et vrbicae, d. v. s.: Magister Herman Pistorius fra Byen Westfalen, som i 9 Aar var Hofpræst, døde 1592 og prædikede Guds Ord i Hof- og Bykirken (her). Forneden: Svmtibvs d. svccessoris, d. v. s.: Paa hans Efterfølgers Bekostning. Smlgn. Nr. 9.*

Nr. 78. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *Dominvs Avgvstinvs Sand Viteberga Saxo arcis Coronaebvrgensis et templi hvjvs germanici Helsing. triginta et dvos annos pastor regivs, d. v. s.: Herr August Sand fra Wittenberg, en Saxer, i 32 Aar Hofpræst paa Kronborg og (i) denne tyske Kirke i Helsingør.*

Nr. 79. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *Mag. Thomas Lvndivs Flensbvrgo Holsatvs pastor regivs et qvidem annos dvodecim qvi in domino mortvvs est 1636. Divino verbo et pio excemplo rexit Germanicam arcis et vrbis hvjvs ecclesiam svmtibyss dni. svccessoris, d. v. s.: Magister Thomas Lund fra Flensborg i Holsten, Hofpræst i 12 Aar, som døde i Herren 1636. Ved sit guddommelige Ord og ved sit fromme Exempel styrede han denne tyske Kirke paa Fæstningen og i denne By. Paa hans Efterfølgers Bekostning. Smlgn. Nr. 6.*

Nr. 80. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *In Germanica arcis vrbis Helsingorensis ecclesia regii pastoris officio ærvmnosa fidelitate fvntvs magist. Georgivs Meilandvs Glavca Missnicvs annos qva-*

tvordecim qui pie obiit anno 1651 die 18. Martii, d. v. s.:
 I den tyske Kirke paa Byen Helsingørs Fæstning be-
 klædte Magister Georg Meiland fra Glaucha ved Meisen
 en Stilling som Hofpræst med pligtopyldende Tro-
 skab i 14 Aar og døde i Fromhed i Aaret 1651 den
 18. Marts. Nederst paa Rammen: *Pietate et svmtv*
avditorvm, d. v. s.: I Kærlighed (udført) paa hans Til-
 høreres Bekostning. Ved Hovedets højre Side:

natvs } *anno* { *MDCV* } *aprilis XIX.*
pictvs } { *MDCXL* }

d. v. s.: Født 19. April i Aaret 1605, malet samme Dag
 i Aaret 1640. Omkring et „agnus dei“: *Ecce patien-*
tam et victoriam, amor meus crvcifixvs est, d. v. s.: Sku
 hans Taalmod og hans Sejr, Korset er min Kærlighed.
 Paa en Bibel, han bærer i Haanden: *Biblia noster*
amor, d. v. s.: Biblen er vor Kærlighed.

Nr. 81. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa
 Rammen: *Mag. Matthias Velhavervs Demminensis Pom-*
meranvs. Regiæ arcis Coronæbvrgensis et templi Germanici
Helsingorensis annos qvatvor pastor qui obiit anno 1655
d. 20. Sept. a. aet. 44. Svmtibvs relictæ vidvae, d. v. s.:
 Magister Matthias Velhauer fra Demmin i Pommern, i
 4 Aar Præst ved det kgl. Slot Kronborg og i den
 tyske Kirke i Helsingør, som døde i Aaret 1655 d. 20.
 September i sin Alders 44 Aar. Paa hans efterladte
 Enkes Bekostning. Smlgn. Nr. 14.

Nr. 82. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa
 Rammen: *Jvstvs Valentinvs Steman s. s. doctor fac. theo-*
logicæ et collegii consistoralis in academia Haffniensi
assessor qui postqvam ecclesiam arcis Coronæbvrgensis et
vrbis Helsingorensis Germanicam per XXXIII annos magna
fide rexit hinc a. s. Reg. Maj in Holsatam evocatvs et
ecclesiarvm dvcatvs Holsatiæ svperintendens generalis con-
stitutvs est ao. r. s. MDCLXXXVIII aetatis XLIX, d. v. s.:
 Justus Valentin Steman (s. s. ?), Doktor ved det theo-

logiske Fakultet og Konsistorialraad ved Københavns Akademi, som efter i 33 Aar med stor Troskab at have styret Kirken paa Fæstningen Kronborg samt den tyske Kirke i Byen Helsingør, herfra paa kgl. Maj. (— —) Befaling blev kaldet til Holsten og der udnævnt til hertugelig Generalsuperintendent for Holstens Kirker i det Herrens Aar 1688 i hans Alders 49 Aar. Smlgn. Nr. 83 og 84.

Nr. 83. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *M. Pavlys Richardvs Haderslebiensis ecclesie arcis et vrbis Helsingorensis Germaniae comminister designatvs qve pastor solentissimvs qve in ipso ætatis officiiqve flore svbito deflorvit magnvm qve svi desiderivm reliqvnt vidvæ socro totiqve ecclesie. Mortvvs ao. aetatis XXX minist. III qvæ vulg. MDCLXXVII d. XXIII Jvni, d. v. s.: Magister Poul Richard fra Haderslev, Kapellan ved den tyske Kirke paa Fæstningen og i Byen Helsingør, og bestemt til at blive højærværdig Præst, en meget dygtig Mand, som pludselig døde i sin Alders og sit Embeds fulde Kraft og efterlod stort Savn hos sin Enke, Svigerfader og hele Menigheden. Han døde i sin Alders 30. Aar og det 3. Aar af sin Embedstid. Efter den alm. Tidsregning 1677 d. 23. Juni.*

Nr. 84. Portræt i hel Figur. Indskrift. Paa Rammen: *Mag. Ernestvs Christianvs Boldick Sonderbvrgo Holsatvs postqvam primvvs per X annos cum dimidio vt comminister postea XVIII annos pastor regivs ecclesie arcis Coronæb et Helsing. Germanicæ svmma fidelitate præfverat obiit ao. r. s. MDCCVI. XIX. martii aetatis LIV. VI. menses X. dies minist. XXVIII., d. v. s.: Magister Ernst Christian Boldicke fra Sønderborg i Holsten. Efter at han først i 10 Aar, hvoraf Halvdelen som Kapellan og senere 18 Aar som Hofpræst, havde forestaaet Slotskirken paa Kronborg og den tyske Kirke i Helsingør med største Troskab, døde han i det Herrens*

Aar 1706 d. 19. Marts i sin Alders 54 Aar, 6 Maaneder og 10 Dage. Præst i 28 Aar. Paa Billedet nogle Skriftsteder uden Interesse.

Nr. 85. Portræt. Brystbillede. Indskrift. Paa Rammen: *Dominvs Andreas Hoff v. d. minister Neobvrg Fion annos XIII arcis Coronæbvrg et ecclesiæ German. Helsing. pastor annos VI Fredericobvrg pastor annos VIII. Intereaqve simvl præpositvs castrens is annis IX, tandem pastor et præpositvs Christianensis in Norwegia anno aetatis 52 (nogle Skriftsteder uden Interesse) ao. R. S. 1718, d. v. s.: Herr Andreas Hoff, den sande Guds Tjener, Præst i Nyborg paa Fyen i 13 Aar, 6 Aar Præst paa Kronborg Fæstning og ved den tyske Kirke i Helsingør, 8 Aar Præst paa Frederiksborg (Slot). Samtidig hermed Feltpræst i 9 Aar, og sluttelig Præst og gejstlig Kommissær i Norge. (Malet) i sin Alders 52 Aar i Frelserens Aar 1718.*

Nr. 86. Portræt. Brystbillede. Indskrift. Paa Rammen: *Dominvs Cajvs Bvchardvs Zwergivs Sclesvic eccles. Sörvp in præfectvra Flensbvrg v. d.¹⁾ minister annis XIII hinc vocatvs eccles. Corvneb et Helsingör Germ. debita fidelitate præfvit pastor regivs ann. XXVIII et VI mens mortvvs est ann. r. s. MDCCXXXIX, d. v. dec²⁾ aetat LXVI ann. VIII mens (herefter et Skriftsted uden Interesse), d. v. s.: Herr Kay Burchard Zwergius fra Sørup Sogn i Flensborg Pastorat i Slesvig, den sande Guds Tjener i 13 Aar. Kaldet herfra, forestod han Kronborgs og den tyske Kirke i Helsingør med skyldig Troskab i 28 Aar (og) 6 Maaneder. Han døde i det Herrens Aar 1739 og forlod Livet i sin Alders 66 Aar og 8 Maaneder.*

¹⁾ v(eri) d(ei), o: den sande Gud. ²⁾ d(enatus) v(ita) dec(essit), o: døde og forlod Livet.

Nr. 87. Brystbillede. Indskrift. Paa en Tavle over Rammen: *Dan. XII V. 3.¹⁾ Doctores splendevnt*

vt splendor firmamenti et qui ad iustitiam exdivnt multos quasi stellas perpetuos æternitates. Herunder et Vaaben; i dette en Tværbjælke paa hvilken 3 Kløverblade, endvidere delt vertikalt af en Pil. Felt I og IV hvide, II og III røde. Paa Vaabnet hviler en kronet Hjelm med 3 Pile som Hjelmtegn. Paa en Tavle under Billedet: *Dominvs Valentinvs Vlrich Piper lvcem primam adspexit Wilstrisæ Holsatorvm ao. MDCXCVII, die XXII jvni per XVI annos ad St. Petri æden Germanicam, qvæ Havniæ est, officio cathecetæ fvnctvs a clementissimo rege Frederico Vt. die XII aprilis ao. MDCCLI pastor arcis Coronæbvrgi et eclesisæ Germanicæ Helsingoræ est constitvs qui nvmeri(?) maxima fidelitate præsvit vsqve adobitvm svvm qui contigit die IX novembris hora Ima et dimidia matvtina ann. MDCCLXVIII ætatis LXXI mens VI d. XVII, d. v. s.: Herr Valentin Ulrik Piper, saa Lyset første Gang i Wilster i Holsten ^{22/6} 1697. I 16 Aar indehavde han Embedet som Kateket ved St. Petri tyske Kirke i København, (og) blev af den højmilde Konge Frederik den 5te den ^{12/4} 1751 udnævnt til Præst ved Kronborg og den tyske Kirke i Helsingør. Han forestod dette Embede med største Trofasthed til sin Død, som indtraf ^{9/11} 1768 Kl. 1^{1/2} Morgen i hans Alders 71 Aar, 6 Maaneder og 15 Dage.*

1) Det efterfølgende Skriftsted er fra Daniels Bog XII Kap. 3. V.

Nr. 88. Maleri. Brystbillede. Indskrift: *Christopher Blvhme, fød den 29. Avgvst 1708.*

Nr. 89. Maleri. Brystbillede. Indskrift: *Jehs Vester Biörnssen, gebohren den 28. Januari 1737, gestorben den 8. December 1786.*

Se Indskrift Nr. 19.

Nr. 90. Et Maleri over Døren til Sakristiet forestillende Kristus siddende tilbords med de Unge.

Indskrift: *Dies Gemälde habe ich Caspar Keilhav*

Bürger vnd Schilder alhier dieser devtschen Kirche zv einen Gedächtniss verehret. Ao. 1650.

Nr. 91. Et stort firkantet Maleri i Nordskibet. Forestiller Simon Peders Fiskedræt. Lucas V. Kap.

Indskrift: *Dieses zv der tevtschen Kirchen Zierde ist gegeben von mir Andress Beiger. An. 1642 den 17. Sept.*

Nr. 92. Maleri. Paa Bagsiden af et Rococopulpitur findes 3 Malerier. Paa det midterste af disse er følgende Indskrift: *Anno 1705 Jacob Arntzen¹⁾ Johanna Svreaav de Rosier.* Maleriet forestiller Apostlen Jakob med Hjorden.

Paa Døren til Pulpituret skal have staaet 1705 ²⁰/₄.

¹⁾ Forvalter.

Nr. 93. Kongestolen. Indskrift: *F. III. Dominvs providebit¹⁾ og S. A.²⁾ En³⁾ diev mon esperance.³⁾*

¹⁾ Frederik d. 3die. Herren vil drage Omsorg for mig. ²⁾ Dronning Sofie Amalie. ³⁾ Til Gud mit Haab.

Nr. 94. Prædikestolen. Indskrift. Paa Forsiden: *C. 4.¹⁾ R. F. P.²⁾ 1597. Over Opgangen, under Familien Holck's Vaaben: Ao. 1597 da der edle vndt erenvehste Detloff Holck Oberamptmann avf Kronebvrg war, ist dieser Predig Stvhl bewilliget vnd gemacht. Paa et Skjold³⁾, der før har siddet over Stolens Himmel: *Rex avgvstissimvs Christianvs VI. templvm Germanicvm Helsing. mvnificentissime cvraviv reparare anno MDCCXLIV, d. v. s.:* Den ærværdige Konge Chr. VI. lod den tyske Kirke i Helsingør restaurere paa det prægtigste i Aaret 1744.*

¹⁾ Christian 4de. ²⁾ R(egnum) F(irmat) P(ietas) ∴ Fromhed er Rigets Stykke. ³⁾ Nu i Lazarussalen.

Nr. 95. Fadderstolen til Brug under Daabshandlinger. Indskrift: *Diesen Stvl hat Blasivs Möller Chirvrgvs*

vnd seine Fraw Ellen Krabbe lassen verfertigen Anno 1638. Herunder et Skriftsted. Psalm. 1—21. Paa Stolen samme Vaaben som paa Epitafium Nr. 62. Smlgn. dette.

Nr. 96. Inventariet i Sacristiet, bestaaende af en Stol til Præsten samt højryggede Bænke for Menigheden; alt i Empirestil, hvidmalet og forgyldt. Paa Stolen følgende Indskrift: *Denne Stoel og tilhørende Bænke ere forfærdigede i Aaret 1835. Snedkerarbejdet er udført af Mekanikus Jantzen og efter hans Tegning. Maler- og Forgylderarbejdet er udført af Malermester Schroeder. Kirkens Værge var Tømmermester Ochsner og dens Inspecteurer Slotspræst Fischer, Etatsraad Borgemester Ridder Stenfeldt og Cancelliraad Raadmand Rogert.*

Nr. 97. Døbefadet. Af Sølv. Indskrift. Langs Randen: * *Matrona nobiliss. Margaretha Vtermarck vxor generos nobiliss. atqve ampliss dni Andreæ Gyntheri consiliarii regii et telonii ad fretvm dan directoris pelvim hanc lvstricam argenteam in dei trinvni honorem s. baptismatis ornatorem administrationem ædi German Hel-singor. D. D. D. A. R. S.¹⁾ MDCXC. Ex grato in devm animo *, d. v. s.: Den ædelbaarne Kvinde, den ædle, fornemme og ansete Herr Andreas Günthers Hustru, han, som var kgl. Raadmand og Kongens Toldforpagter i Øresund, indviede dette Sølvbækken til den treenige Guds Ære, for at denne hellige Daabshandling kunde foregaa under smukkere ydre Forhold, til den tyske Kirke i Hel-singør til Gud Herren i Frelserens Aar 1615, og med taknemmeligt Hjærte til Gud. *Hie nimt Gott Vater an zv Kindern seiner Gnaden die die beflekket Natvr zv Zornes-kindern macht. Hie wäschet Jesv Blvth von Sünd vnd heilt den Schaden. Hie gevst der heilig Geist sich avs mit reichem Seegen. Den der betrübte Fall hat avf vns all gebracht. Avf die die Sünd vnd Flvch bis in die Hölle drückt zvm Himmel die die Tavff hie avs der Hællen rvkkt. Avs deiner Gnade fallen in die Verdammnis hin. Führ o**

Dreyeiniger Gott die stets avf rechten Wegen Las keines Menschen Kind das hie wird nevgebohren. Vnd las die hier vnd dort zvm Seegen seyn erkohren. Die dieses Bekken gab die edle Güntherin. Smlgn. Nr. 57.

1) D(omino) D(eo) D(edicavit) A(nno) R(egis(?)) S(alvatoris).

Nr. 98. Sølvforyldt Alterkalk med tilhørende Disk. Er nu deponeret i Nationalmuseet i København, hvor en tilsvarende Alterkande findes. Alle tre Stykker ere fuldt emaillerede — fransk Arbejde (Limoges) — og af meget betydelig Kunst- og Pengeværdi. De stamme fra et Kloster ved Heide i Ditmarsken, hvorfra de under Kong Frederik II.s Krigstog i 1559 ere blevne førte til Danmark. Som en senere tilføjet Indskrift angiver, ere de¹⁾ 1586 skænkede til Kirken af hans Dronning Sophie, Hertuginde af Mechlenborg-Schwerin, f. 1557, † 1631.

Indskrift. Langs Diskens Rand: † *Hostia salvataris qve hic et vbicvmqve pro fidelibvs immolatvr fratri Petro Regneri et omnibvs sibi jvnctis amore sev debito speciali † tam vivis qvam mortvis prosit efficaciter ad venit am et salvtem eternam amen. MCCCXXXIII Ihesvs, d. v. s.: Gid den frelsende Nadver, som her og overalt ofres for de Troende, maa gavne Broder Peter Regner og alle med ham i skyldt eller særledes Kærlighed forbundne, saavel i Livet som efter Døden, virksomt til den evige Naade og Frelse. Amen. I Bunden af Kalken: *Sophia von Gottes Gnaden Herzoginne zv Mechlenbvrg Koniginne z. Dennimarcken vn Norwegenze haben diesen Kelck zvr devtschen Kircken in Helschver zv Gottes Ehren geben den 25. Jvlii Anno Salvatoris 1586. Desuden Dronningens Familie-Vaaben.**

1) Kalken og Disken.

Nr. 99. Alterkalken. Sølvforyldt. I Bunden er indgraveret Gyldenløves og Grubbes Vaaben samt *G. L.*¹⁾ *R. G.*²⁾ 1641.

NB. Samme Vaaben vare malede paa Døren til Klostergangen. Omkring Vaabnene var følgende Indskrift: *Per hanc nemo in Domino 1645.*

¹⁾ Hans Ulrik G(ylden) L(øve), f. 1615 paa Kronborg, † smst. 1645, begravet i Københavns Frue Kirke. Lensmand paa Kronborg. Gift 1641 med ²⁾ R(egitse) G(rubbe), † o. 1689 i Forvisning paa Bornholm.

Nr. 100. Sølvalterkande. Vægt 81 Lod. Paa Kanden er indgraveret 2 Vaaben, omkring hvilke følgende Indskrift: *Rolof Petersen von Mönn.*¹⁾ *Ik KØ. May. S.*²⁾ *Capiten Christina Stævelins 1657.* I Vaabnet paa venstre Side en Svane, paa Hjelman et Kvindehoved; i Vaabnet til højre *J. H. S.*³⁾, paa Hjelman et Lam.

¹⁾ fra Møen? ²⁾ See C. = Søkaptejn. ³⁾ J(esus) H(ominum) S(alvator) = Jesus Menneskenes Frelser.

Nr. 101. Sølvstob, med Hank og Laag, hvorpaa Indskrift: *Diese Kanne gehört zv der Devtschn Kirchen in Helsingör v. ist renovieret Anno MDCLXVIII wieget XXVI Lodd.*

Nr. 102. Sølvvinflaske med Hostiegemme til Brug ved Sygebesøg. Indskrift: *Diese Flasche gehört in die devtsche Kirche zv Helsingör die Kranken damit zv bedienen. 10¹/₂ Lod.*

Nr. 103. En Ombæringstavle af poleret Træ med Indlæg af Skildpadde og Elfenben; paa Pladen en Sølvbjælde i en Bøjle. Indskrift. Paa Bjælden: *P. M.* Paa den lodrette Plade: *Anno. I. H. S. 1666.* Langs Tavlens Kant: *Bedincket Kirchen vnd Armen so wird sich Got eiser erbarmen.*

Efter Tavlens Udførelse at dømme er den utvivlsomt udført af Snedker Jens Mortensen i Helsingør, der foruden den under Nr. 114 omtalte Oblatæske samt Alteret i Laxmandssalen (Nr. 115) har udført de helsingørske Snedkeres pragtfulde Mesterlade.

Nr. 104. Fattigblokken. Efter Fortegnelsen af 1780 skal den have baaret følgende Indskrift:

*Kom lieber Wanders Man gieb was dv willt den Armen
Das sich dem in der Noth Gott wieder mög erbarmen.*

Nr. 105. Lysekroner i Koret. Indskrift. Paa et Skjold: *Donvm Herm. Christ. Boldick past. eivsque vxoris Annæ Sophiæ Stemanniæ. A. R. S.¹⁾ MDCXC, d. v. s.:* En Gave fra Pastor Herman Christian Boldicke og Hustru Anna Sofie Stemans, i Frelserens Aar 1690.

¹⁾ A(nno) R(egis) S(alvatoris).

Nr. 106. Lysekroner i Midterskibets Midte. Indskrift: *Dise Kron hefft gegeben Jan. Jansen Hottmacher mit sin leve Hvsfraw Liesebet Wintracker tot en Gedechtnis in der dtvschen Kerch. (Bomærke.) Ao. 1634. Smlgn. Nr. 11.*

Nr. 107. Lysekroner i Midterskibets Vestende. Indskrift (kan ikke findes paa Kronen. Efter Fortegnelsen fra 1780): *Diese Kron habe ich Zacharias Platten Schlager in der Kirchen veröhrht.*

Nr. 108. Lampet paa Pillen mod Nord i Koret. Indskrift: *Ach Godt laes mich erwerben ein erwiges Leben vnd seliges Sterben. 1616. Janeeken Bvberts.*

Nr. 109. Lampet paa Pillen mod Syd i Koret. Indskrift: *Blasivs Moller F.¹⁾ Ellen Krabbe gabet dessen Arm in de devtsche Kirchen. Herunder 2 Vaaben, hvoremellem Aarstallet 1641. I Vaabnet til venstre: 2 Halvmaaner med Rundingerne vendte mod Vaabnets Midtlinie, paa Hjelman 5 Paafugleljer. Vaabnet til højre: Tværbjælke, paa Hjelman: 2 Vesselhorn. Smlgn. Nr. 62 og 95.*

¹⁾ Fraw.

Nr. 110. Alterstagerne. 2 Stk. Samme Indskrift paa begge. Indskrift: *A. 1643 den 2. Aprilis haben Jo-*

hann Hansen vnd Johann Wilders beyde Fvrsteher der devtschen Kirchen dise 2 Levchter Gott zv Ehren vnd der Kirchen zvr Ziede vnd Gedachtniis verehrt.

Nr. III. Inskriptioner paa Alteret. Paa Tavlen: C. 4. Anno 1637. Paa Sidesøjlerne: 2 Vaaben (Urne og Arenfeld), derunder Bogstaverne *F. W.*¹⁾ og *K. A. F.*²⁾ Paa Alterbordets Omhæng: F. 4.s Navnetræk i Spejlmonogram, deromkring *Dominvs mihi adiutor anno 1719.* Paa Alterindhegningen: I Midten omkring Kristus paa Korset Indskriften: *Dieser für vns alle ist willig gestorben vnd hat vns das Leben erworben 1695;* til højre: *Bendix Hansen;* til venstre: *Christina Christensd.* Smlgn. Nr. 46 og 48.

¹⁾ Frederik Urne til Bregentved, f. o. 1600, † 1658 i København, Lensmand paa Kronborg og Frederiksborg 1627—48, g. m. ²⁾ Karen Arenfeld, f. 1598, † 1673. Dette Ægtepar har skænket Altertavlen til Kirken.

Nr. II2. Dørhammeren ved Hovedindgangen. En Delfin bærer i Munden en Ring, der danner Hammeren. Paa Delfinens Hoved sidder en Engel.

Indskrift. Paa Delfinhovedet: *Margareta seel Lorenntz Michel*¹⁾ *Sohn 1(6?)50.* Paa Ringen et Bømærke.

¹⁾ Mulig Toldskriver L. M., g. m. Margrete Lenertsdatter. Han levede omkring 1635.

Nr. II3. Klokkerne. Indskrifterne paa disse lyde¹⁾: (Lapidarstil.) Paa Klokken i Kirkens Tagrytter: † *Franciscvs heiten ick Heindrick van Trier govvs mick XVCLXX. † (1570).* Paa Klokken i den lille Tagrytter paa Klosterets Østfløj: † *Gerhardvs van Mervelt*²⁾ *me fecit Anno domini 1588. †, d. v. s.: G. v. M. udførte mig i det Herrens Aar 1588.*

Efter Boesen: Helsingør Beskrivelse fra 1757 fandtes den Gang tre Klokker i Kirken, paa hvilke fandtes følgende Indskrifter:

- I. † *Dicor Maria me fecit maistre Andriev Hendebert de Lille. Ano. MDXVIII. †, d. v. s.: Jeg hedder Maria, Mester Andriev Hendebert fra Lille udførte mig Aar 1518.*
- II. † *Disse Klokke is van Köning Friederich den 2. to Dennemarck gewen vnd van Borchart Gelgeter³⁾ vorniet worden toe Dvsken Kircken in Helsingöer. Verbvm domini in æternvm (d. v. s.: Herrens Ord bliver i al Evighed) 1598.⁴⁾ †*
- III. † *Ave Maria Gratia plena. †, d. v. s.: Hil dig Maria, fuld Naade.*

1) Indskrifterne gengivne efter velvillig Meddelelse fra Hr. Hospitalsforstander, Kaptajn Brock paa Grundlag af Hr. F. Uldalls Af-skrift fra 1908.

2) Bekendt Klokke- og Kanonstøber. Har i Frederiksborg Amt støbt Kirkeklokkerne i Draaby og Gandløse, 1577 to Klokker til Kronborg og 1588 en Springvandskumme til Kronborg Slotsgaard samt nogle Haner til Vandledningerne i Helsingør.

3) Borkart Jensen Qvelmeyer, bg. ^{25/8} 1613 i Nikolaj Kirke i København.

4) Det hos Boesen angivne Aar er fejlagtigt; her er det rette indført efter Kirkehist. Saml. 1883.

Nr. 114. Oblatæske. Udført af poleret Træ med Indlægning af Skildpadde og Elfenben. Ejers af Hospitalet og henhører til Alteret i Klostrets saakaldte Laxmandssal. Indskrift. Paa Laaget: *J. M.¹⁾ M. H. D.²⁾* Paa sammes Underside er med samtidig Skrift skrevet: *Denne Abladkiste hafver Jens Mårtensøn Snidker foræret til Hospitalskirke her i Helsingør Anno 1678.*

1) J(ens) M(årtensøn). 2) Hans Hustru M(argrethe) H(ans) D(atter).

Nr. 115. Samme Jens Mårtensøn og hans Hustru Margrethe Hansdatter har 1660 skænket Hospitalet det i Laxmandssalen værende Alter.

Smlgn. Nr. 103 og 114.

Nr. 116. Sølvkande. Ejers af Hospitalet og hen-

hører til Alteret i Klosters saakaldte Laxmandssal. Indskrift. Langs Randen: *Denne Søkande gaf salig Frans Lavrensen, Hospitalsmester i Helsingør, til Hospitals Alter at brvge. Gvd til Ere oc evig Hvkommelse oc ick skal vendis til anden Brvg. Denn 7. Novembris Anno domini 1580. Finis. Paa Laaget: Tandem vincit veritas.¹⁾* Omkring et Bomærke: *F. L. 1580.*

¹⁾ Tilsidst sejrer Sandheden.

Nr. 117. Ligsten. Uden Dekoration. Indskrift: *Fra dette Sted venter paa en ærefvld Opstandelse Støvet af sal. Mad.me Hansen, født Watzon, født den 8de Mai 1724, gift den 2den November 1747 med sal. Henrich Hansen, Bøsemager, fødte ved ham 7 Søn. og 7 Døtre. Blev Enke den 26de Febr. 1774 og døde d. 27. Febr. 1799. Hendes Bolig værer i Fred.*

Nr. 118. Ligsten. Indskriften øverst, derunder et Bomærke i et Skjold. Nederst paa Stenen til venstre *I. H. S.*, i Midten et Dødningehoved, højre Hjørne er afbrækket. Indskrift: *Hir licht begraben der harz alder libeste mein Lorenz Heppe, darvm mvss ich allzeit trvrich sein zv dir verlanget mir. Anno 1592.*

Nr. 119. Ligsten. Herpaa et Skjold, i hvilket Bogstaverne *I. L.* samt et Bomærke. Under Skjoldet Aars-tallet 1628.

Nr. 120. Ligsten. Brudstykke, kun det øverste Stykke bevaret. Herpaa ses to Knive og en Sabel korslagte samt Forbogstaverne *C. K.*

Nr. 121. Ligsten. Herpaa kun et Vaaben, hvorunder Aars-tallet 1652. Paa Vaabnet hviler en kronet Hjelm. I Vaabnet en Figur, vistnok en oprykket Trærod.

Nr. 122. Ligsten. Øverst et Timeglas mellem to Dødningehoveder, derunder Indskriften, nederst et Skjold

med Bomærke, paa Siderne Haandværkersymboler, til venstre Pensel, Lineal og Trekant, til højre Murske og Hammer. Over Bomærket *H. V. A.*

Indskrift: *Hir ligen begravet Hans von Antwerpen¹⁾ vnde sine leve Hvs Frove Marine Peters von Alckmor de in den Herren seliglick gestorven sint den 11. vnde 19. Martii Anno 1600.*

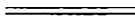
¹⁾ Mulig den Mester Hans von Andorf, der ¹⁰/₅ 1578 nævnes blandt de Muremestre, der arbejdede paa Kronborg.

Nr. 123. En Stormhat. ($\frac{1}{2}$ nat. Størrelse.) Har vistnok siddet paa et Epitafium. Findes nu i Lazarus-salen i Klostret.

Indskrift: *Disse Krone habe ich Zacharias Platen sih Lager in di Kirchen horöhrht.* Skal vel betyde: Denne Krone har Z. P., som har sit Hvile(Lejer)sted i Kirken, foræret.

Nr. 124. Ligsten i Klosteromgangen. Fuldstændig udslidt.

Nr. 125. Ligsten i Klosteromgangen. Uden Dekoration. Af Indskriften kan kun læses: *Her hviler den i Herren hensovede Hendrich*

*Efter den i 1723 optagne Fortegnelse have neden-
nævnte Personer deres Hvilested i Kirken.*

I Koret: Ligsten, Nr. 126—135.

Nr. 126. *Seneca Carstens*, Toldskriver og Ammunitionsforsvalter paa Kronborg, bg. $\frac{20}{9}$ 1616.

Nr. 127. *Carl Frick*, Købmand fra København, bg. $\frac{14}{1}$ 1667.

Nr. 128. *Jan Heyn*, bg. $\frac{30}{3}$ 1677.

Nr. 129. *Jvstvssøn Steman*, bg. $\frac{39}{8}$ 1666.
. *Jvstvsdatter Steman*, bg. $\frac{21}{3}$ 1661. Begge døde
som Børn. Smlgn. Nr. 182.

Nr. 130. Oberst *Schomfeldts* Frue, bg. $\frac{21}{1}$ 1667.

Nr. 131. *Kathine Kesholm*, ugift, † i Helsingør
 $\frac{28}{9}$ 1664. Smlgn. Nr. 163.

Nr. 132. *Ernst Christian Boldicke*, Præst, † $\frac{19}{3}$,
bg. $\frac{29}{3}$ 1706.

Nr. 133. Foregaaendes Hustru *Ann. Sophie*, bg.
 $\frac{27}{6}$ 1712.

Nr. 134. *Christoffer Pfaffendorf*, Cantor ved Kir-
ken, bg. $\frac{3}{2}$ 1711.

Nr. 135. *Herman von der Decken*, kgl. Fiskemester
og Slotsfoged paa Kronborg, med Hustru. Han † $\frac{28}{11}$
1635. Har 1632 skænket et Crucifix til Kirken. —
Fra dette stammer vistnok den skønne udskaarne
Christusfigur, der sidder paa det nuværende Crucifix
paa Alteret. Figuren har betydelig Kunstværdi.

I Nordskibet: Ligsten, Nr. 136—146.

Nr. 186. *Cornelivs Moons*, † $^{14}/_{12}$ 1627. „Nob. Bat. navis bellicæ et conf. Belgio præfecti“, d. v. s.: Adelig hollandsk Kaptajn i Flaaden.

Nr. 137. *Henrich Fridebeck*, Trompeter, bg. $^{1}/_{12}$ 1658. Ligger begravet ved Døren til Klostergangen. Over samme har været ophængt en sort Trompet paa et sort Klædes Draperi. *Hans Henrik Möller*, Trompeter, bg. $^{4}/_{11}$ 1658.

Nr. 138. *Mavritivs Wibrand Printz*, kgl. dansk Skibskaptajn, † $^{10}/_{3}$ 1628, 46 Aar gl., med Hustru *Annicke Cordtsdt.* Gifte i 9(?) Aar. — Paa et til Stenen hørende Epitafium var vist hans Vaaben. I dette: paa Hjelm: 3 Agern, i det langdelte Vaabenskjold: 1) en halv sort Ørn i gult Felt, 2) en Hjort samt 3 Agern i blaat Felt.

Nr. 139. *Werner Lynd*, kgl. Conducteur paa Kronborg, † $^{28}/_{11}$ 1663, bg. $^{3}/_{12}$ 1664 (sic.), 74 Aar, 8 Maaneder gammel. Paa Stenen var et Vaaben, i hvilket et grønt Træ mellem to Fakler.

Nr. 140. *Johan Philip von Krvsenstern*, „ut Sänrola, Erbgesessenen kön. May. zu Schweden gewesener Commandeur auf Capo Coer in Guinea“, † i Helsingør $^{20}/_{3}$ 1659, 34 Aar og 33 Uger gammel.

Nr. 141. *Johan Wilders*, Raadmand, bg. $^{24}/_{3}$ 1657.

Nr. 142. *Lycas Wilders*, Raadmand, bg. $^{31}/_{7}$ 1673. Foregaaendes Søn.

Nr. 143. *Melchior Alpins*, bg. 1654. Paa Stenen et Bomærke.

Nr. 144. *Johan Winckelers*, bg. $^{19}/_{6}$ 1719. (Gift 1684 $^{15}/_{4}$ m. Gjertrud Heister.)

Nr. 145. *Peder Lyder Wald* fra Magdeborg, Fændrik, † $^{11}/_{2}$ 1641. I hans Vaaben var: paa Hjelm: en Haand holdende et Sværd, paa hver Side af dette en Vindru eklase; i Skjoldet: en Vildmand med en Kølle paa Skulderen.

Nr. 146. *Lorentz Pedersen*, Raadmand, bg. $^{18}/_{8}$ 1682,

og *Magdalene Clavsd.*, hans Hustru, bg. $29/_{11}$ 1681.
Paa Stenen et Monogram.

I Midterskibet: Ligsten, Nr. 147—155.

Nr. 147. *Elisabeth* Kæmererer Knudsens Hustru, bg. $6/_{10}$ 1711.

Nr. 148. *David Fischer*, Postmester, bg. $19/_{4}$ 1731.
Da denne Fortegnelse optoges, var her begravet hans første Hustru *Alexandrine Wieneke*, † 1720.

Nr. 149. *Berent Willemsen*, bg. $20/_{1}$ 1665, g. m. *Tilliken Didriksdt. Hessel*.

Nr. 150. *Povl Laxmand*, Righshofmester, myrdet i København $22/_{6}$ 1502. Indskriften paa Ligstenen ubekendt, men skal som en Art Erstatning her meddeles Ordlyden af den Revers, som Klostret maatte udstede angaaende Læsning af Messer for hans Sjæls Frelse.

1482, 3. November.

Alle men thette breff see eller höre læssæ helser jegh brodher Niels Cristiernssön prior prouincialis owær jomfrv Marie ordæns closther i Danmark, brodher Godekæ prior localis i Helsinghör och alle meneghæ conuentus brödhere sammestedhz och ordhen kerlighæ meth Gudh. Göre witterligt alle nerwerendes och kommendes meth thette wort oppnæ breff, ath wj meth samtöctæligh rodh och williæ haffuæ anamedh och wætageh och siærdæls anamæ och wætaghæ meth thette wort oppnæ breff ath synghæ dawlighæ dagh til ewighæ tiidh indhen wort for screffnæ closther Helsinghör jomfrv Marie loff, som kalles gaude Maria, meth prosis jnuiolata och collecta de beata virgine ffor hedherlig och welburdighæ man Powil Lazsszman poo Oghæropp och nw höffsman ponnæ rigæns wægnæ poo Kroghen, Gudh til loff, jomfrv Marie och alle Gudz hellyn, hanum och hans for eldhernæ och alle Christen siællæ til en ewighæ hielpp, trösth och lisæ. Ffor hwilkæn forscreffwenæ tiænesthæ wi wæærkændhæ oss meth thette samme wort obne breff ath

haffuæ opp boreth fwl wærdh och betalingsh, soo ath oss aldæls nøvæss, och tackæ wi hanum for godh betalingsh. Jtem war thet och soo, thet Gudh for bydhæ, ath prior och brödherne, wi som nw æræ eller wor effther kommær, bleff forsømmelig ath for screffwænæ tiænesthæ ey bleff soo fwlkommelig holleth, som for screffweth stoor, tha til bynnæ wi oss prior och brödherne, som nw ær och wor efftherkommær, i ghen ath giffuæ welbördighæ man Powil Lazsszman och hans rættæ arwinghæ poo Ogheropp hwndridh mark penninghe och werdh inghen halth aarss dagh effther fornöwendhæ tiænesthæ for sômth bleffwæ, thet Gudh for bydhæ, til godhæ nøvæ och betalingsh. Ath thette skal soo stadighæ och ewighæ bliffwæ, tha henger jegh mith insiællæ meth prioris localis och communitatis conuentus nedhen for thette breff. Scriptum in conuentu nostro Helsinghörensi anno Dominj mcdlxxxij^o dominica infra octauas omnium sanctorum gloriosorum.

Afskrævet efter „Diplomatarium Helsingoranum“.

Originalen paa Pergament med tre Segl; det første i rødt, de andre i grønt Vox.

Nr. 151. *Johanne Vilhelmsdt. Graa*, Frue, † $\frac{8}{5}$ 1601.

Nr. 152. *Frederik Bartels*, Borgmester i Helsingør, bg. $\frac{21}{3}$ 1701.

Nr. 153. *Johanna Rabens*, foregaaendes Hustru, bg. $\frac{8}{10}$ 1703.

Nr. 154. *Carl Gvstaf von Plessen*, Kaptain i Grenadérkorpset, bg. $\frac{15}{4}$ 1710.

Nr. 155. *Henning Lomann*. — 1725. — „Lavetmacher“.

I Sydskipet: Ligsten, Nr. 156—161.

Nr. 156. *Henrik Roth*, Ao. 1661, Apotheker i Helsingør, † 1690.

Ordlyden af det for Gravstedets Erhvervelse udstedte Skøde, skal som Prøve paa Skøder af denne Art her meddeles. Originalskødet ejes af Hr. Apotheker Joh. Rink, der velvilligst har stillet det til min Disposition:

Stempel: En Marck.

Im Nahmen dero Excellantz des hoch-wohlgebohrnen Herrn Eiler Holcks, Erbherrn auff Elkier und Kiergaardssholm, Dero königl. Maytt. zu Dennemarck und Norwegen hoch bestalter General Majoris zu Fuss, Assessoris des hochlöblichen königl. Kriegscollegii, Gouverneurs der Vestung Croneburg und Amptsherrn des anliegenden Lehnz wie auch über Dero königl. Maytt. Dero königl. Gemahlin Leib Regiment Draguner bestalten Obristens. Thun kund und bekennen wir Endes unterschriebene verordnete Vorsteher der teutschen Kirchen alhie in Helsingör (sonsten Unser l. Frawen Kirchen genandt) mit diessem offenen Brieffe, das wir mit höchstgedachte ihr Excell^{ntz} als hochgebietende Patron jetzterwehnten Kirchen Consens und Bewilligung an dem ehrnvesten, achtbahren und wohlurnehmen Hinrich Roth, hiesiger Statt Apoteker, eine Begrabnus Stätte mit einen Leichstein darauff, liegent auff der Süderseiten zwischen des holländischen Residenten Crakowes und Ibe Watzens Begräbnussen, verkaufft und abgehändigt haben; davor ehr unss der Kirchen wegen funffzig schlechte Daler contentiret und bezahlet hat; weswegen wir hiemit mehrerwehnten Hinrich Roth, seiner Haussfrawen und Erben selbige Begräbnus Stätte nach Kirchen Maasse, nemblich sieben Fuss lang und vier Fuss breit, der Kirchen wegen übergetragen haben wollen, dergestalt und also, das sie hinführo solche erb- und eigenthümblich geniessen, gebrauchen und behalten sollen, doch mit dem Beding, dass nach ihrem tödtlichen Hintritt dero Erben sich mit ihrem Documenten, dass sie solche Begräbnus Städte rechtmessig genegst bey den Vorsteher so zu der Zeil die Kirchen Rechnung unterhanden einfinden und vermöge abgelesener Order sub dato den 10. Julii 1669 solches Begräbnus festen, dass ist einen newen Brieff darüber nehmen und ihnen selbiges zuschreiben lassen, der Kircken aber hievor einen Reichsthaler

entrichten sollen, da mit umb besserer Nachricht willen eine Abschrift hievon in das Copiabuch der teutschen Kirchen-Begräbnusbriefen eingeführet werden kan, im Fahl sie nicht erfahren wollen, das solches an die Kirche verfallen; wie auch und mit dem Verboth, das sie ausser Dero Erben weder frembde noch Einwohner, wodurch der Kirchen grosser Abbruch und Præjuditz geschiet, in dero Begräbnus niedersencken lassen sollen, bey Verlust selbiger Begräbnus Stätte. Im Übrigen sol es, wie es hiebevör gebräuchlich gewesen, ferner weit gehalten werden, das vor Eröffnung des Begräbnusses jedesmahl an die Kirche bezahlt werden soll, nemlich vor eine alte Persohn zehen Reichsthaler, vor eine jungn aber funff Reichsthaler, alles noch hochermeldten Excell^{tz} Order.

Dass nun solches ohn alle Gefährde steiff, fest und unverbrüchlich soll gehalten werden, haben wir solches zu mehrer Versicherung mit der Kirchen Secret nebst unsern Pitschafften versiegelt und eigenhändig bekräftiget.

So geschehen in Helsingör den 28. Augusti im Jahr nach der gnadenreichen und allein seligmachenden Gebuhrt unsers Herrn und Heylandss Jesu Christi Ein tausend sechs hundert ein und siebentig.

(L. S.)

(L. S.)

(L. S.)

Christian Romulus. Dirich Poulssen.

Nr. 157. *I. P. D.* samt et Bomærke.

Nr. 158. *Peter Bølge*, Kæmererer ved Øresunds Toldkammer, f. $27\frac{1}{4}$ 1646 i Aarhus, † $9\frac{1}{5}$ 1707, samt hans Hustru *Clara Elisabeth von Marle*, f. 1654 i Westphalen, † i København $5\frac{1}{8}$ 1714.

Nr. 159. *J. L.* 1628. Paa Stenen et Bomærke.

Nr. 160. *Carsten Jvres*, kgl. Marskalk, f. „in der Marck bey Leütze“, † $4\frac{1}{8}$ 1591.

Nr. 161. *Albert Jack*, kgl. Skibskaptajn, f. i Dantzig 1599, † $21\frac{1}{5}$ 1644.

I Koret: Epitafier, Nr. 162—163.

Nr. 162. *Anna salig Gerdt de Herckels* Enke, hun gift anden Gang med *Johan Hillings*. Hun døde $\frac{2}{5}$ 1604. Epitafiet, der er opsat til Minde om G. de H., bar øverst et Vaaben, i hvilket: i Hjerteskjoldet et blaat Kors paa sort Bund, i Felt I to sorte Vinger med tre Ringe i hver, i Felt II tre Ringe paa sort Bund, Felt III et brunt Kors paa rød Bund, Felt IV 3 Roser paa rød Bund. Nederst paa Epitafiet et Skjold med Bomærke.

Nr. 163. *Jomfru Katrine Matzdaatter*, *Matz Torbensens* Datter til *Kesleholm*, † i *Helsingør* $\frac{28}{9}$, 1664. Smlgn. Nr. 131.

I Nordskibet: Epitafier, Nr. 136—146.

Nr. 164. *Hans Müller*, kgl. Mundkok. Ao. 1598.

Nr. 165. *Henrich Adamsen Schübart*, „von Kloster Tolwa“ i Francken, og *Hustru Margaretha Johan Pipers*, „von Herfort“ i Westfalen. Uden Aarstal.

I Midterskibet: Epitafier etc., Nr. 166—169.

Nr. 166. *Antoni Wintrack*, † $\frac{20}{8}$ 1583. *Maria Wintrack*, † $\frac{24}{8}$ 1583. *Hans Wintrack*, † $\frac{26}{8}$ 1583. *Elisabeth Wintrack*, † $\frac{13}{11}$ 1585. *Wilhelm Wintrack*, † $\frac{11}{11}$ 1585.

Nr. 167. *Hans Wintrack*, † 1588. Paa Epitafiet et Vaaben, i hvilket en grøn Gren.

Nr. 168. *Fru Anna Maria Pells*. 1645. Paa Epitafiet var et Vaaben, i hvis ene Halvdel en gul Blomst paa blaa Bund, i den anden en lille Fugl paa gul Bund. Paa Hjelman vistnok en forgyldt Krone, op af hvilken stiger en Pyramide. Paa dennes Top et Janushoved.

Nr. 169. Paa Kvindestolen *Beritte Henrik Moensøns* samt to Vaaben. I det ene: øverst en Ring, derunder en Havfrue med udslaaet Haar og en Stjerne

paa Hovedet. I det andet: øverst en Vinge, derunder til venstre en Rose, til højre en Vinge. Under Vaabnene *Henrik Moensön*. Paa Stolen skal yderligere have været 2 Bomærker.

I Koret: Mindefaner, Nr. 170—178.

Nr. 170. *Heinrich Sevlenbvr̄g* til Tusamacki, svensk Oberstlieutenant, f. 1605, † ³⁰/₁₀ 1658. I Vaabnet: tre Stensøjler i rødt Felt; Hjelm Smykke: en sort Ørn mellem to Vesselhorn.

Nr. 171. *Frederik von Eickstädt* til Rotten, Klempenau, Damzo, Tanto og Hohenhalt i Pommern, svensk Oberstlieutenant ved Fersens Regiment, „skudt for Kronborg af en Falkonetkugle gennem højre Side“ den ¹⁸/₈ 1658, 28 Aar gl. I Vaabnet: to Egeblokke (sic), derover tre Roser; Hjelm Smykke: en blaa Fugl med forgyldte Ben, holdende i Næbet en Guldring.

Nr. 172. *Eberhard Vxkvl*, Arveherre til Mekks og Fickel, svensk Kammerherre og Ritmester, f. 1633, † ¹³/₁₁ 1658. I Vaabnet: Felt I en rød kronet Løve holdende en krum Hellebard, blaa Bund, Felt II en forgyldt Krone mellem to korslagte Partisaner, rød Bund, Felt III som I, Felt IV som II; Hjelm Smykke som I, en Løve mellem to Vesselhorn, endvidere Paafuglefjer. Devise: *Deinde sequentia*, ordret oversat: Det deraf følgende.

Nr. 173. *Hans Ohle*, dansk Kaptain til Fods, f. 1602, † ¹⁶/₈ 1658, „skudt under et Udfald fra Kronborg“. I Vaabnet: en Hund med opspilet Flab, i højre Forpote en Sabel, sort Bund; Hjelm Smykke: en laadden Hund med en Sabel i højre Bagpote.

Nr. 174. *Pavl von Bergen*, dansk Lieutenant ved Holck's Regiment, f. i Hamborg, † ⁵/₁₂ 1672 paa Kronborg. I Vaabnet: tre røde Tulipaner paa blaa Bund; Hjelm Smykke: en Haand, holdende en Kaarde.

Nr. 175. *Carl Svensön Byllenberg*, svensk Lieutenant ved Essens Regiment til Fods, f. i Östergötland i

Sverige $^{20}/_1$ 1625, † for Kronborg $^{17}/_8$ 1658, „uformodentlig ihjelskudt af en Kanonkugle“. I Vaabnet: tre Roser paa blaa Bund; Hjlemsmykke: en udstrakt Arm med en Sabel i Haanden.

Nr. 176. *Jørgen Frederik von Raben*, dansk Kaptain ved sjællandske Nationalregiment til Fods, f. paa Genemern Slot i Mechlenburg $^6/_3$ 1658, † i Helsingør $^{22}/_{10}$ 1700. I Vaabnet: en „fransk Lillie“ paa blaa Bund; Hjlemsmykke: paa den kronede Hjelm en flyvende kronet Ravn med en Guldring i Næbet. Devise: Gottes Fügen, mein Genügen.

Nr. 177. *Nicolai Jürgensen*, dansk Kaptain-Lieutenant ved Dronningens Livdragonregiment, under Generalmajor, Kommandant paa Kronborg Ejler Holck, † paa Kronborg $^{21}/_2$ 1667, 33 Aar gl. (altsaa ikke for Ejler Holck, som angivet hos Boesen).

Nr. 178. *Bernhard Ertman von Kleist*, Arveherre til Gross Tichow i Pommern, dansk Oberstlieutenant ved Schwertzels Regiment til Fods, f. paa Gross Tichow $^{25}/_{11}$ 1651, † paa Kronborg $^{20}/_{12}$ 1701. I Vaabnet: en rød Bjælke mellem to Ræve, paa hvid Bund; Hjelmmykke: tre Hellebarder med tre Roser. Devise: Avec le temps, d. v. s.: med Tiden.

I Nordskibet: Mindefaner, Nr. 179—180.

Nr. 179. *Michael Schreytter*, svensk Kaptain ved Fersens Regiment, f. i Hall i Sachsen, † 46 Aar gl. $^{20}/_{10}$ 1658, „skudt af sin Fjende i Sundet mellem Kl. 9 og 12“. I Vaabnet: en harniskklædt Mand med en Kaarde i Haanden, blaa Bund; Hjelmtegn: samme Figur (blaa).

Nr. 180. *Joachim von Linstow*, Arveherre til Lutendorff, Wottersin og Rey, dansk Lieutenant ved Prins Frederiks Regiment til Fods, f. $^{20}/_3$ 1672, † $^{11}/_9$ 1694.

I Midterskibet: Mindefaner, Nr. 181—184.

Nr. 181. *Volradt von Stockmwndt*, dansk Oberst-

lieutenant ved samme Regiment som Nr. 177, f. i Gadebusk i Mechlenborg 1620, † $\frac{9}{11}$ 1670. I Vaabnet: en Rosengren med 2 røde Roser, og grønne Blade. Vaabnet er delt lodret i et blaat og et rødt Felt, med Roserne i det blaa, Bladene i det røde Felt. Hjelmtegn: to Vinger.

Nr. 182. *Johan Ernst Hagedorn*, dansk Major ved Grev Rewentlovs Regiment til Hest, f. i Grevskabet Pinneberg $\frac{16}{3}$ 1637, † i Lund i Skaane $\frac{9}{12}$ 1676. I Vaabnet: en grøn Tornebusk paa blaa Bund; Hjelmtegn: samme mellem to Vesselhorn.

Nr. 183. *Frederik Christian Hvdeman*, dansk Lieutenant ved sjællandske Regiment til Fods, f. i Krempe $\frac{9}{12}$ 1653, † i Helsingør $\frac{11}{2}$ 1689. I Vaabnet: paa rød Bund øverst en Stormhat, derunder en Cirkel mellem to „franske Tulipaner“; Hjelmtegn: en „fransk Tulipan“.

Nr. 184. *Mogens Jenssøn*, dansk Artillerikaptain paa Kronborg, f. i Landskrona $\frac{9}{6}$ 1639, † $\frac{26}{7}$ 1694. I Vaabnet: en Kanon under Affyring, under denne 6 Kugler, sort Bund; Hjelmtegn: en Granat, der exploderer.

I Sydskibet: Mindefaner, Nr. 185—191.

Nr. 185. *Reinholdt von Essen*, svensk(?) Oberstlieutenant, f. Lifland 1630, † $\frac{10}{7}$ 1659.

Nr. 186. *Rvdolph von Lohn*, Ritmester hos Fyrsten af Münster, † $\frac{28}{8}$ 1678.

Nr. 187. *Christian Bygvm*, dansk Kaptain ved det Croy'ske Regiment til Fods, † paa Kronborg $\frac{6}{5}$ 1677, 44 Aar gl.

Nr. 188. *Jens Olvffsen*, dansk Artillerikaptain paa Kronborg, f. $\frac{23}{2}$ 1632 i København, † $\frac{28}{9}$ 1675 (mulig 1663). I Vaabnet: en Kanon i blaat Felt; Hjelmtegn: 2 Vesselhorn.

Nr. 189. *Christian Johan Forck*, dansk Kaptain i Artilleriet, f. $\frac{20}{5}$ 1625, † paa Kronborg $\frac{7}{3}$ 1675.

Nr. 190. *Libfridt Thim*, dansk Lieutenant ved Artilleriet paa Kronborg, f. paa Sorø Akademi $\cdot\cdot/_{12}$ 1631, † i Helsingør $^{12}/_7$ 1672. Vaabnet som Nr. 179.

Nr. 191. *Hans Tvrban*, dansk Artillerikaptain paa Kronborg, † $^9/_3$ 1669, Kl. 8 Morgen, 43 Aar mindre end 2 Maaneder og 2 Dage gl. I Vaabnet vistnok et afbrækket Egetræ samt 3 Agern med grønne Blade.

Hospitalets Segl.

Indskrift: HELSINGIORS SPITTALS SINGNET;
under Korset (Helligaandsordenens Symbol):
(15)82 LAZARVS.

Efterskrift.

Paa St. Johannes Kirkegaard (paa Kirkens Sydside).

Nr. 192. *Smideberg*, Lieutenant, bg. $^{19}/_4$ 1698. Ved hans Begravelse hændte, at Klokkeren *Mogens Mogensen* under Ringningen faldt ud af Taarnlugen, derfra ned paa Kirketaget, videre til et lavere Tag for sluttelig gennem et Lindetræ at ende Farten paa en Ligsten paa Kirkegaarden. Han slap fra Faldet med et Par brækkede Ribben og døde først 7 Aar efter den 12. Juni 1706.

Nr. 193. *Olvf Stenwinkel*, Ingeniør paa Kronborg, henrettet $^{18}/_7$ 1659 efter Overrumplingsforsøget paa Kronborg under den svenske Okkupation, bg. $^4/_9$ 1660.

Nr. 194. *Antoine de Tissedre*, fransk Marquis, bg. $^{14}/_{10}$ 1698. Blev skudt for at have ihjelstukket en Tjener hos en Konsul i Helsingør.

Nr. 195. *Michel Beenomaner*, bg. $^{20}/_{11}$ 1682.

Nr. 196. *Johan Jørgen*, Mogens Possementmagers Søn, bg. $^{18}/_8$ 1654. Den første, som blev begravet paa Kirkegaarden og efter hvem den har faaet Navn, idet en senere Tradition har tilføjet St. foran Johannes.

Nr. 197. Et Epitafium af Smedejern, der nu findes paa Kirkegaarden, men er henflyttet dertil fra St. Johannes Kirkegaard ved Kirken.

Indskrift: *Hervnder hviler de jordiske Levninger af Daniel Lundsten, Captain ved Brandkorpset, eligeret Borger og Kleinsmedemester i Helsingør, født den 22. September 1762, død d. (· ·)9. April 1828, og hans Hvstru Ane Christine Ropper, Janr. 1771, død den 30. Decbr. 1842.*

I den i Boesen: Helsingør Beskrivelse, udg. Aalborg 1757, værende Portegnelse over Ligsten og Epitafier findes yderligere angivet:

Nr. 198. *Vilhelm Avgvst von Osten*, Gehejmerraad og Direktør for Øresunds Toldkammer, f. 1698, † 1764.

Da et nyt Varmeapparat under Kirkens Restaurering skulde indsættes, blev nedennævnte Ligkister flyttede fra Gravkælderer under Ligsten Nr. 17 til Helsingør Assistens Kirkegaard, og der nedgravede paa 9de Afdeling bag Saniters Gravsted:

Nr. 199. *Hartvig Marcus Frisch*, Toldinspektør i Helsingør, Etatsraad, † 1745.

Nr. 200. *Henrici*, foregaaendes Hustru, † 1745 (69?).

Nr. 201. *Valentin Vlrík Piper*, Præst ved Kirken, † 1768. Smlgn. Nr. 87.

Nr. 202. *Johan Gottlieb Putscher*, Toldskriver i Helsingør, Konferentsraad, † 1781.

Nr. 203. *Marie Richbourg*, foregaaendes Hustru, † 1793.

Nr. 204—08. 5 Barnekister, i hvilke Konferentsraad Putschers Børn.

Alfabetisk Fortegnelse over de i Indskifterne forekommende Personnavne.¹⁾

(De vedføjede Numre referere til Indskifterne.)

- Albersen, Lisbeth Jespersdt., 45.
 — Seger, Købmand, 45.
 Alpins, Melchior, 143.
 Antwerpen, Hans von, 122.
 Arenfeld, Karen, 111.
 Arentzen, Jacob, Forvalter, 92.
 Barchman, Engel, 54.
 Bahrs, Martin, Borgmester.
 Bartels, Frederik, Borgmester, 152.
 Becker, Herman Clausen, 53.
 Beenomaner, Michel, 195.
 Beiger, Andress, 91.
 Below, Anna, 14.
 Bergen, Paul von, Lieutenant, 174.
 Berrens, Else, 45.
 Biørnsen, Jess Vester, Præst, 19, 89.
 Bluhme, Christopher, Præst, 88.
 Boldicke, Anna Sophie, 133. — Ernst Christian, 84, 132. — Herman Christian, Præst, 105.
 Bormanin, Methe Maria, 74.
 Brackman, Henning, Taarnblæser, 65.
 Braem, Familien. 72.
 Brastrup, Terkel Eriksen, 27.
 Buberts, Janneken, 118.
 Bülge, Peter, Kæmcerer, 158.
 Bürschman, Elsebe, 33, 62.
 Byllenberg, Carl Svensøn, Lieutenant, 175.
 Bygum, Christian, Kaptain, 187.
 Bøgvad, Familien, 72.
 Carstens, Seneca, Toldskriver, 126.
 Caspersdt., Anna, 66.
 Castenschiold, Johan Lavrentz, til Knabstrup, 13.
 Crackaw, se Krackaw.
 Decken, Herman v. d., Fiskemester, 135.
 Deurs, Arend Simonsen van, 4.
 Dolmer, Søren, Justitsraad, 39, 40.
 Eickstädt, Frederik von, Oberstlieutenant, 171.
 Elliger, Justina, Frue. 17. — Ottmeer, Læge, 17.
 Ennes, Margrethe, 32.
 Essen. Reinholdt von, Oberstlieutenant, 185.
Fahrenhusen, Willem, 20, 32.
 Fischer, David, Postmester, 148. — Slotspræst, 96.
 Forck, Christian Johan, Kaptain, 189.
 Frick, Carl, Købmand, 127.

1) Kongelige Personer ikke medtagne.

- Fridebeck, Henrich, Trompeter, 137.
- Fries, Ipo Watsis, 20.
- Frisch, Hartvig Marcus, Toldinspektør, 199.
- Frost, Marie, 76.
- Först, Cornelis, 20.
- Garben, Borgmester og Familie, 36.
- Gosin, Barbare Henriksdt., 52. — Johan Petersen, 52.
- Graa, Johanne Vilhelmsdt., 151.
- Grasman, Carl Gustav, Konduktør, 25.
- Grubbe, Regitze, 99.
- Gynther, Andreas, Tolddirektør, 57, 97. — Magdalene Margrethe, 57. — Translatør G., 57. — Ulrik Frederik, 57.
- Gyeljes, Dynhnum G. Dt., 30.
- Gyldenløve, Hans Ulrik, Lensmand, 99.
- Hagedorn, Johan Ernst, Major, 182.
- Hansen, Bendix, 46, 48, 111. — Christina Christensdt., 111. — Christine Rasmusdt., 46, 48. — Henrik, Bøsemager, 117. — Johan, 110.
- Hammerich, Frederik, Læge, 3.
- Harbo, Christian, Færgemand, 56. — Inger Christiansdt., 56.
- Heindrick, Klokkestøber, 113.
- Hendebert, Andriev, Klokkestøber, 113.
- Henrici, Frue, 200.
- Heister, Gjertrud, 144.
- Heppe, Lorenz, 118.
- Herckel, Anna, 162. — Gerdt de, 162.
- Hermans, Alatheia, 38.
- Heslinga, Fru Anna Cathrina, 41. — Haye, Kaptain, 41.
- Hessa, Anna, 55.
- Hessel, Tilliken Didriksdt., 149.
- Heyn, Jan, 128.
- Hillings, Anna, 162. — Johan, 162.
- Hoff, Andreas, Præst, 85.
- Holck, Detloff, Amtmand, 94.
- Holst, Jochim, Skipper, 67.
- Holten, Isebrandt, Toldskriver, 2.
- Homeister, Henrik, 64. — . . . dt., 64.
- Hudeman, Frederik Christian, Lieutenant, 183.
- Hybens, Willem, 50, 63.
- Hygens, Duyffken H. Dt., 50, 63.
- Jack, Albert, Skibskaptain, 161.
- Jansen, Emmiche, 11. — Folcker, 10. — Jan, Hattemager, 11, 106. — Margrete, 10.
- Jantzen, Mekanikus, 96.
- Jenssøn, Mogens, Kaptain, 184.
- Jures, Carsten, Marskalk, 160.
- Jürgensen, Nicolai, Kaptain, 177.
- Keilhav, Caspar, Maler, 90.
- Kemer, Christina Henriksdt., 59. — Hans, Kanon- og Klokkestøber, 59.
- Kenckel, Stephan, Tolder, 12.
- Keseberg, Caspar, Kaptain, 22.
- Kesholm, el. Kesleholm, Kathrine, 131, 163. — Matz Torbensen, 163.
- Kleist, Bernhard Ertman von, Oberstlieutenant, 178.
- Knudsen, Elisabeth, 147.
- Krabbe, Ellen, 62, 95, 109.
- Krachaw, Anna Hedevig von, 28. — Carl, hollandsk Ministerresident, 38. — Catalina, 38.
- Krause, Ananias, 61.
- Krusenstern, Johan Philip von, Commandør, 140.
- Kutsch, Matthias Henrik, 74.
- Lange, Oluf Jakobsen, 47.

- Lavrenssøn, Frans, Hospitalsmester, 116.
- Laxmand, Poul, Rigshofmester, 150.
- Linstow, Joachim von, Lieutenant, 180.
- Lohn, Rudolph von, Ritmester, 186.
- Lomann, Henning, Lavetmager, 155.
- Lund, Christian, 6. — Datter, 6. Magdalene, 6. — Thomas, Præst, 6, 79. — Werner, Konduktør, 139.
- Lundsten, Daniel, Kaptain, Kleinsmed, 197.
- Lütken, Frederik, Kontrollør, 23.
- Lytiens, Afken, 1. — Frouken, 1. — Hofken, 1. — Hyge. 1. 64. — Trine Jakobsdt., 1, 64.
- Malthan, Herman, Præst, 55, 76.
- Mansfeldt, Wolff Geiseller, 26.
- Marle, Clara Elisabeth von, 158.
- Mayer, C., Barber, 50.
- Meiland, Georg, Præst, 6, 80.
- Mervelt, Gerhardus v., Klokkestøber, 113.
- Meyer, Christian, 17. — Joh. Fr., Toldinspektør, 17.
- Michelsohn, Lorenntz, 112. — Margareta, 112.
- Mogensen, Christine Torsdt., 54. — Johan Jørgen, 196. — Mogens, 54, 192.
- Moons, Cornelius, Kaptain, 136.
- Moensøns, Beritte, 169. — Heinrich, 169.
- Mortensen, Jens, Snedker, 114. — Margrethe Hans Dt., 114.
- Müller, Hans, Mundkok, 154.
- Møller, Andreas, Bøssemager, 33. — Baltzer, 33. — Blasius, 33, 62, 95, 109. — Hans Henrik, Trompeter, 137. — Ursula, 33.
- Mönn, Rolof Petersen von, 100.
- Mårtensön, Jens, Snedker, 103, 114, 115. — Margrethe Hansdt., 115.
- Nielsen, Adtzer, 29. — Kirsten Lauritzdt., 29.
- Ochsner, Tømmermester, 96.
- Ohle, Hans, Kaptain, 173.
- Olafsen, Dorothea, 18. — Nicolai, Raadmand, 18.
- Oldenburg, Joh. Eric, Læge, 70.
- Oluffsen, Jens, Kaptain, 188.
- Osten, Vilhelm August von, Gehejmerraad, 198.
- Ovwen, Maria, 6. — Martino, Borgmester, 30.
- Pedersen, Lorentz, Raadmand, 146. — Magdalene Clausdt., 146. — Peder, kgl. Fodermarskalk, 58.
- Petersen, Anna Jensdt., 7. — Claus, Regnemester, 7. — Rolof, se Mönn, 100.
- Pells, Anna Maria, 168.
- Pfaffendorf, Christoffer, Kantor, 134.
- Pfordten, Hans Erasmus v. d., Generalmajor, 60.
- Piper, Hans, Toldinspektør, 21. Karen Gregersdt., 21. — Johan, 165. — Margaretha, 165. Valentin Ulrik, Præst, 87, 201.
- Pistorius, Herman Becker, 9, 77.
- Platen, Zacharias, 123.
- Plessen, Carl Gustaf von, Kaptain, 154.
- Poulsen, Clasken, 42. — Claus, Kaptain, 42. — Geske, 42.
- Printz, Annicke Cordtsdt., 138. — Mauritius Wibrand, Skibskaptain, 138.
- Proons, Antonii, 69.
- Putscher, Johan Gottlieb, Konferensraad, 202. — 5 Børn, 204-08.

- Qvelmeyer, Borkart Jensen, Klokkestøber, 113.
 Raben, Jørgen Frederik von, Kaptain, 176.
 Rabens, Johanna, 153.
 Rahden, Margrethe, 2.
 Regner, Peter, Munk, 98.
 Reiman, Hans, 61. — Ursula Hansdt., 61.
 Richard, Poul, Kapellan, 83.
 Richbourg, Marie, 203.
 Rockaw, se Krackaw.
 Rode, Fru Johan de, 27.
 Rogert, Raadmand, 96.
 Ropper, Ane Christine, 197.
 Rosier, Johanne Sureau de, 92.
 Rostad, Cornelis Sivertsen, 31. — Maricken Thomasdt. 31.
 Roth, Henrik, Apoteker, 156.
 Sand, August, Præst, 78.
 Schazler, Caspar Fincke v., Kleinsmed, 75. — Marie Andersdt., 75. — Sophia Berendsdt., 75.
 Scholten, Dorothea Margrethe, 17.
 Schomfeldt, Oberst S. Frue, 130.
 Schnell-Pfeill, Heinrich, 43.
 Schreytter, Michael, Kaptain, 179.
 Schroeder, Malermester, 96.
 Schübart, Henrich Adamsen, 165.
 Senichsen, Bohne, Postmester, 24. — Elisabeth Jakobsdt., 24.
 Seulenburg, Heinrich, Oberstlieutenant, 170.
 Smideberg, Lieutenant, 192.
 Stemann, Anna Sophie, 105. — Justus Valentin, Præst, 14, 82 (med 2 Børn, 129).
 Stenfeldt, Borgmester, 96.
 Stenwinkel, Oluf, Ingeeiør, 193.
 Stockmundt, Volradt von, Oberstlieutenant, 181.
 Stævelins, Christina, 100.
 Terkildsøn, Erik, Ridefoged, 27. — Martha Hans Dt., 27.
 Tetens, Margrethe, 17.
 Thim, Liebfriid, Lieutenant, 190.
 Thisen, Poul, 26. — Katharina Pedersdt., 26.
 Timessen, Harmen, 68.
 Tissedre, Antoine de, Marquis, 194.
 Torbensen, Matz, til Kesleholm, 163.
 Turban, Hans, Kaptain, 191.
 Urne, Frederik, Lensmand, 111.
 Utermarck, Margaretha, 97.
 Uxxul, Eberhard, Kammerherre, 172.
 Wadt, Jacob de, Kaptain, 69.
 Wald, Peder Lyder, Fændrik, 145.
 Watszou, se Henrik Hansen.
 Velhauer, Margaritha, 3. — Matthias, Præst, 14, 81.
 Wieneke, Alexandrine, 148.
 Wilders, Johan, Raadmand, 110, 141. — Lucas, Raadmand, 142.
 Willemsen, Berent, 149.
 Winckelers, Johan, 144.
 Wintrack, Antoni, 166. — Elisabeth, 166. — Hans, 166, 167. — Lisebet, 106. — Maria, 166. — Wilhelm, 166.
 Wissingen, Sophia, 60.
 Zacharias, Plattenslager, 107.
 Zimmerman, Erdtman, 70. — Trude, 70.
 Zwergius, Kay Burchard, Præst, 86.

Trykfejl og Rettelser.

- Nr. 3, 7. Linie: Altend. Misn., skal snarere forstaas som
Altendorf i Grevskabet Meissen.
- „ 3, 23. Linie: Felhaveri, læs: Velhauer.
- „ 4, 2. Linie: von Haerlem, læs: van.
- „ 14, 16. Linie: Velhaveris, læs: Velhauers.
- „ 14, 82 og 105, 24., 9. og 5. Linie: Steman, læs: Stemann.
- „ 14, 26. Linie: Belovia, læs: Below.
- „ 26, 8. Linie: Alschlo, vel nok Omskrivning for Oldesloe.
- „ 28, i Note ²): Timoteos, læs: Titus.
- „ 33, 17. Linie: 61, læs: 62.
- „ 60, 17. Linie: 1863, læs: 1683.
- „ 66, 2. Linie: begravidt, læs: begravidt.
- „ 68, i Note ²): Oktober, læs: December.
- „ 86, 9. Linie: Pastorat, læs: Amt.
- „ 94, 9. Linie: ærværdige, læs: høje.
- „ 130, 1. Linie: Schomfeldt, det rette Navn er Schönfeldt.
- „ 131. Kathine, læs: Kathrine.

